БИРИНЧИ БИЛЕТ — ЛЕНИНГА

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

20-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 44 (4760).

2 МАРТ ЖУМА 1973 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

1 МАРТ КУНИ КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА КОММУНИСТИК ПАРТИЯ ВА СОВЕТ ДАВЛАТИНИНГ АСОСЧИСИ ВА ЙУЛБОШЧИСИ ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН НОМИГА 1973 ЙИЛ НУСХАСИДАГИ БИРИНЧИ РАҚАМЛИ ПАРТИЯ БИЛЕТИ ЕЗИЛДИ. ЛЕНИННИНГ ПАРТИЯ БИЛЕТИГА КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БОШ СЕКРЕТАРИ УРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ ИМЗО ЧЕКДИ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

1 март куни КПССда партия ҳужжатларини алмаштириш бошланди. Одат тусига кириб қолган анъанага мувофиқ 1973 йил нусхасидаги биринчи рақамли партия билети КПСС Марказий Комитетида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг асосчиси ва йўлбошчиси Владимир Ильич Ленин номига ёзилди. Лениннинг партия билетига КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев имзо чекди.

Имзо чекиш вақтида Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқлар, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг раиси Г. Ф. Сизов, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари Г. С. Павлов, К. У. Черненко ҳозир бўлдилар.

В. И. Ленин номига партия билетининг расмийлаштирилиши рамзий бир воқеагина эмас — партиямиз В. И. Ленин васиятларига чексиз содиқлигининг далилидир. Ленин ақл-идрокининг буюк кучқудрати, қайноқ қалбининг тепиши партия билан халқнинг ишлари ва зафарларида яшамоқда. Ленин ғоялари, унинг абадий барҳаёт революцион таълимоти, Лениннинг ижод қилиш ва ғалаба қозониш фани — битмас-туганмас ҳаётбахш чашмадир, партиямиз билан халқимиз бундан баҳра олиб, ўз кучларига қатъий ишонч, мардлик ва революцион умидворлик, ғалаба қозонишга қатъий ирода ҳислатларини ҳосил қилади. Шу боисдан ҳам В. И. Лениннинг номи ҳар бир коммунистга, ҳар бир совет кишисига бениҳоя азиздир.

КПСС аъзолари эндиликда Владимир Ильичнинг сурати тасвирланган ва унинг «Партия — давримизнинг ақл-идроки, шон-шуҳрати ва виждони» деган илҳомбахш сўзлари ёзилган партия билетларини оладилар. Бу эса, ҳар бир коммунистга шуни доим эслатиб турадики, улуғ Ленин партиясининг аъзоси бўлиш — сидқидиллик ва ростгўйлик билан ўз халқига хизмат қилиш, ўзининг бутун куч ва билимини халқ манфаатлари учун, коммунизм тантанаси учун курашга бағишлаш демакдир.

Владимир Ильич Ленин номига ёзилган партия билети КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институтига сақлаш учун топширилди.

*

Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси, меҳнаткашларнинг улуғ йўлбошчиси Владимир Ильич Ленин номига расмийлаштирилган 00000001 рақамли партия билетини КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев имзоламоқда.

Партия ва ҳукумат раҳбарлари КПСС Марказий Комитети мажлислар залида В. И. Ленин номига ёзилган партия билетини имзолаш пайтида.

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ АКТИВИ ЙИҒИЛИШИ

1 март куни Тошкентда республика партия активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, Ўзбекистон Компартияси ревизия комиссиясининг аъзолари, область партия комитетларининг секретарлари, область ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари, шаҳар ва район партия комитетларининг биринчи секретарлари, республика министрликлари, идоралари, олий ўқув юртлари, колхоз ва совхозлари, идеология муассасаларининг раҳбарлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг, Ўзбекистон касаба союзлари республика советининг, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг масъул ходимлари, олимлар, матбуот, телевидение ва радио ходимлари иштирок этдилар.

Йиғилишда ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг эллик йиллиги тўғрисида»ги доклади муносабати билан ғоявий-сиёсий ишларни ва меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялашни янада кучайтириш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотининг вазифалари» тўғрисида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов** доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари **Қ. Камолов,** В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг профессори **И. А. Райкова,** Андижон область партия комитетининг биринчи секретари **Б. Р. Раҳимов,** Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари **В. В. Окунский,** республика «Билим» жамиятининг раиси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги **И. М. Мўминов,** Тошкент областидаги «Политотдел» колхозининг раиси **М. Г. Хван,** Ўзбекистон ёзувчилар союзи правлениесининг раиси **К. Яшин,** Тошкент авиация заводининг катта мастери **Б. И. Ульянов,** «Ўзбекфильм» киностудиясининг директори **А. А. Абдуллаев,** Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари **Э. Ғафуржонов,** Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи сиёсий бошқармасининг бошлиғи **Н. О. Шчукин,** Самарқанд Давлат университетининг ректори **А. К. Отахўжаев** қатнашдилар.

Актив йиғилишида КПСС Марказий Комитети қишлоқ хўжалик бўлими мудирининг ўринбосари **Н. П. Руденко,** КПСС Марказий Комитети пропаганда бўлимининг сектор мудири **М. В. Грамов,** СССР маданият министрининг ўринбосари **В. Ф. Кухарский** қатнашдилар.

Республика партия активининг йиғилиши ғоявий-сиёсий ишни ва меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялашни янада кучайтириш, уларни КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини муваффақиятли бажаришга сафарбар этишга қаратилган резолюция қабул қилди. (ЎзТАГ).

ТОШКЕНТДА САМИМИЙ КУТИБ ОЛИШ

1 мартда Тошкент аэропорти Монголия Халқ Республикаси, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР Давлат байроқлари билан безатилди. Ўзбекистон пойтахти Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Юмжагийн Цеденбални шоду-хуррамлик билан кутиб олди. Ю. Цеденбал Ҳиндистонга қилган расмий дўстона визитидан кейин Тошкентда бироз тўхталганди.

МХР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Т. Рагча, МХР ташқи ишлар министри Л. Ринчин ва Монголиянинг бошқа расмий кишилари Ю. Цеденбал билан бирга Тошкентга келишди.

Аэропортда Ю. Цеденбални ва унинг ҳамроҳларини КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов, республика Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев, Туркманистон ССР

(Давоми 4-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА СУҲБАТ

Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Юмжагийн Цеденбал 1 мартда Тошкентга етиб келгач, бироздан кейин КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов ҳузурига ташриф буюрди.

МХР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Т. Рагча, МХР ташқи ишлар министри Л. Ринчин, МХРнинг Совет Иттифоқидаги элчиси Н. Лувсанчултэм ва монголиялик бошқа меҳмонлар Ю. Цеденбал билан бирга бўлишди.

Икки ўртада бўлган суҳбат ғоят самимий ва қардошларча дўстлик вазиятида ўтди.

(Давоми 4-бетда).

ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИ ПАРТИЯНИНГ ҲОЗИРГИ ТАЛАБЛАРИ ДАРАЖАСИГА КЎТАРАЙЛИК!

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг эллик йиллиги тўғрисида»ги доклади муносабати билан ғоявий-сиёсий ишларни ва меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялашни янада кучайтириш соҳасида республика партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида партия активи йиғилишида

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Ўртоқлар! Совет халқи ҳаётида шундай байрамлар борки, улар одамлар хотирасида унутилмас из қолдиради, мамлакатнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида муҳим босқич бўлиб, зўр халқаро аҳамиятга эга воқеа бўлиб қолади.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг шонли эллик йиллик юбилейи ана шундай байрам бўлди. Бу байрам марксизм-ленинизм, пролетар интернационализми ғоялари тантанасини, СССР халқлари қардошларча дўстлигини, социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари, жаҳон ишчилар, коммунистик ва миллий озодлик ҳаракатининг кучайиб бораётган жипслигини кўрсатувчи қудратли, унутилмас намойиш бўлди.

Юбилей тантаналари совет халқининг қудратли бирлигини, Совет Иттифоқидаги барча миллатлар ва элатлар Коммунистик партия теварагига метиндек жипслашганлигини янги куч билан кўрсатиб берди. Бу тантаналар ленинча бунёдкорлик руҳида, совет кишиларининг КПСС XXIV съезди ўртага қўйган вазифаларни амалга оширишда янги ғалабаларга эришиш йўлидаги қатъияти руҳида ўтди. СССР 50 йиллигининг байрам қилиниши мамлакатимизнинг обрў-эътиборини ва халқаро позицияларини янада кўпроқ мустаҳкамлади, унинг жаҳон майдонидаги обрў-эътиборини оширди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Москвадаги юбилей тантанали мажлисида қилган чуқур мазмунли ёрқин доклади барча совет кишиларида улуғ Ленин тузган жонажон партиямиз учун, қудратли социалистик Ватанимиз учун ҳаққоний ифтихор туйғусини кучайтирди.

Ижодий марксизм-ленинизмнинг ана шу ажойиб ҳужжатида Совет Иттифоқини барпо этиш, мустаҳкамлаш соҳасида ва ривожланган социалистик жамиятни қуриш соҳасида Коммунистик партия олиб борган жуда катта назарий, сиёсий ва ташкилотчилик иши атрофлича кўрсатиб берилди. Унда СССРда миллий масалани ҳал этиш назарияси ва тажрибаси проблемалари чуқур очиб берилди, мамлакатимизда халқлар дўстлиги ва қардошларча бирлигига асосланган миллатлараро янги муносабатларни шакллантириш соҳасида Коммунистик партия билан Совет давлатининг улуғвор фаолияти натижалари илмий анализ қилинди.

Л. И. Брежневнинг революцион оптимизм руҳи билан суғорилган докладида партия билан халқнинг КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини амалга ошириш соҳасидаги жуда катта иши якунланди, ҳозирги бунёдкорлик ишларининг мураккаб проблемалари ижодий равишда ёритиб берилди, энг зарур вазифалар ўртага қўйилиб, чуқур асослаб берилди, коммунистик қурилишнинг янги улуғвор истиқболлари белгиланди.

Леонид Ильичнинг бизнинг республикамиз шаънига айтган илҳомбахш сўзлари, унда Ўзбекистондаги туб социал, сиёсий, иқтисодий ва маданий ўзгартишларнинг ҳар томонлама таърифлаб берилганлиги, социалистик қурилишдаги ютуқларимизга юксак баҳо берганлиги ҳаммамизнинг қалбимизни самимий ва чуқур миннатдорчилик туйғуларига тўлдирмоқда. Бу эса, республика меҳнаткашларига илҳом бахш этади ва уларни фидокорона меҳнат қилишга, жонажон Ватан шон-шуҳрати йўлида янгидан-янги зафарларга руҳлантиради.

I. КПСС ленинча миллий сиёсатининг буюк тантанаси

СССРнинг ташкил этилиши Россия пролетариати бошчилигида, Коммунистик партия раҳбарлигида мамлакат ишчилар синфи амалга оширган Улуғ Октябрь социалистик революцияси ишининг бевосита давоми бўлди.

Улуғ Октябрь жаҳон тарихининг янги даврини, капитализмнинг емирилиб, социализмнинг қарор топиш даврини очди. У биринчи марта инсон инсонни эксплуатация қилишини тугатди, Россиядаги барча миллатлар ва элатларнинг озодлиги ва тенглигини эълон қилди, барча миллатларга мансуб ишчилар синфини, меҳнаткашлар оммасини биродарлаштирди. Октябрь революцияси мамлакатнинг ҳамма халқларига ўзларининг миллий давлатини барпо этиш йўлини, саноат, қишлоқ хўжалиги, маданиятни социалистик негизда ўзгартириш йўлини очиб берди, уларнинг равнақ топиши учун шарт-шароит яратди.

СССРнинг барпо этилиши — улуғ Лениннинг эркин миллатларнинг ихтиёрий иттифоқи тўғрисидаги ғояларининг яққол мужассамидир. Владимир Ильич Октябрь арафасидаёқ партия миллий сиёсати асосларини ишлаб чиқаётганида бундай деб ёзди: «Буржуазиянинг зулмидан қутулаётган меҳнаткашлар оммаси... бор кучлари билан йирик ва илғор социалистик миллатлар билан иттифоқлашувга ва уларга қўшилувга **интилажаклар...**» (Асарлар, 22-том, 376-377-бетлар).

Улуғ Лениннинг доҳиёна башорати юзага чиқди! Собиқ Россия империясидаги барча миллатлар меҳнаткашларининг бирликка бўлган интилиши ғолиб келди. Октябрдан кейинги дастлабки йилларнинг ўзидаёқ ҳамма совет республикаларининг мустаҳкам сиёсий, ҳарбий, хўжалик иттифоқи таркиб топди. Чоризм, буржуазия ва помешчиклар зулмидан халос бўлган халқларнинг туб манфаатлари, революция душманларига қарши кураш зарурати, ташқи сиёсат соҳасидаги фаолиятни жуда яқиндан мувофиқлаштириб олиб бориш, халқ хўжалигини қайта тиклаш ва мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш соҳасида биргаликда сарфланган куч-ғайратлар, социализм учун курашнинг бутун мантиқи ягона кўп миллатли социалистик давлат барпо этишни талаб қилар эди.

Партиянинг омма орасидаги жуда катта ташкилотчилик иши, унинг доно сиёсати, совет халқларининг қуйидан бошланган қудратли бирлаштирувчилик ҳаракати — ана шуларнинг ҳаммаси 1922 йилда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини барпо этиш йўлини очиб берди.

Ленин билан Коммунистик партиянинг даҳоси туфайли вужудга келган буюк социалистик давлат жаҳон майдонида ўзига муносиб ўринни олганлиги ер куррасидаги ҳамма халқларнинг тинчлиги, озодлиги ва мустақиллиги иши учун жуда катта фойда келтирди.

Мамлакатимиздаги барча миллатлар меҳнаткашларининг собиқ чор империяси харобаларида ташкил этилган, революция ва граждан уруши алангасида тобланган, дастлабки беш йилликлар даврида мустаҳкамланган, улуғ Ватан урушида даҳшатли синовдан ўтган ихтиёрий иттифоқи ҳамма қардош халқларнинг баҳамжиҳат ғайратлари туфайли енгилмас куч бўлиб қолди.

Революцион марксизм назарияси тенг ҳуқуқли совет халқларини битта социалистик оилага бирлаштиришнинг ғоявий негизи бўлди, бу назарияни ишлаб чиқиш ва ривожлантиришда Владимир Ильич Ленин ғоят буюк роль ўйнади. В. И. Ленин Маркс билан Энгельс ғояларини ижодий ривожлантириб, миллий масалага оид яхлит таълимотни яратди, унинг принципиал қоидаларини янги тарихий даврга татбиқан конкретлаштирди, бу ғояларни пролетар интернационализми тўғрисидаги ҳамда империализм эзиб келган халқларнинг миллий озодлик ҳаракати тўғрисидаги қарашларнинг мукаммал системасида гавдалантирди.

В. И. Ленин миллий масала борасида илмий асосланган программани атрофлича ишлаб чиқди. Лениннинг миллий масала ҳусусидаги программаси — мазлум миллатларни озод қилиш учун, уларнинг демократия ва социализм асосида эркин сиёсий, иқтисодий ва маданий ривожланиши учун кураш программасидир, халқларнинг қардошларча дўстлигини, уларнинг ўртоқларча ҳамкорлиги ва ўзаро ёрдамини вужудга келтириш, мустаҳкамлаш, барча миллатлар ва элатлар ўртасида пролетар интернационализми ва тенглик принципларини қарор топтириш программасидир.

В. И. Ленин Россиянинг миллий чекка ўлкаларида, шу жумладан Ўрта Осиёда партиянинг тўғри сиёсатини амалга оширишга катта эътибор берди. У Совет Шарқи коммунистларининг диққат-эътиборини мустамлака ўтмиш қолдиқларини қатъият билан тугатишга, меҳнаткашларнинг иқтисодий ва маданий соҳалардаги ҳар қандай тенгсизлигини тугатишга, маҳаллий туб аҳолини совет ва хўжалик қурилишига кенг кўламда жалб этишга, шу асосда Совет Туркистони билан бутун Совет Россияси халқлари ўртасида тўла тенглик ва бузилмас дўстлик ўрнатишга қаратди.

Лениннинг мустамлака ва қарам мамлакатлар уқубатли капитализм босқичини четлаб, социализмга ўтиши мумкинлиги тўғрисидаги таълимоти жуда катта назарий ва амалий аҳамиятга эга.

Юксак даражада ривожланган индустрия ва интенсив қишлоқ хўжалиги, илғор социалистик маданият республикаси бўлиб қолган Совет Ўзбекистони Ленин таълимоти ғоят тўғрилиги ва ҳаётий кучининг яққол далилидир. Партия пролетариат диктатурасига таяниб, Совет Шарқи халқларининг миллий давлатини барпо этиб ва уларнинг ҳуқуқий тенглигини қарор топтириб, айни вақтда уларнинг ҳақиқий тенглигини таъминлаш, мамлакатнинг чекка ўлкалари иқтисодий ва маданий қолоқлигини тугатиш соҳасида буюк иш қилганлиги бизнинг республикамиз мисолида кўриниб турибди.

Халқ Комиссарлари Советининг Мирзачўлни ўзлаштириш тўғрисидаги, Ўрта Осиёнинг биринчи олий ўқув юрти — Тошкентда Давлат университети очиш ҳақидаги В. И. Ленин имзоси билан чиқарилган тарихий декретлари республика экономикаси ва маданиятини ривожлантириш учун катта аҳамиятга эга бўлди.

Партиянинг доно ва изчил ленинча миллий сиёсати, Совет Россиясининг ҳар томонлама, доимий ёрдами Ўрта Осиёдаги бошқа республикалар ва Қозоғистон сингари бизнинг республикамизнинг иқтисодий қолоқлигини тугатиш вазифаларини амалга оширишнинг энг муҳим шарти бўлди. Россия ишчилар синфи бу ёрдамни ўзининг муқаддас вазифаси деб, интернационал бурчи деб билди. Россиянинг беғараз ёрдами ўлкадаги туб миллатларга мансуб ишчи ва деҳқонларнинг революцион ғайрати, жанговар қаҳрамонлиги, меҳнат ташаббуси билан қўшилиб, пировард натижада эксплуататор синфлар устидан қозонилган ғалабани, социализм ва коммунизм ғоялари тантанасини белгилаб берди.

Совет ҳокимияти йилларида Ўзбекистонда туб ўзгаришлар содир бўлди. Бу ўзгаришлар социал-иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётнинг ҳамма соҳаларини, инсон фаолиятининг ҳамма жиҳатларини, республиканинг истисносиз ҳамма бурчакларини қамраб олди.

Лениннинг социализм қуриш доҳиёна плани амалга оширилганлиги улуғвор ғалабамиз бўлди, индустриялаш, коллективлаштириш ва маданий революция ана шу планнинг таркибий қисмлари бўлди. Кенг халқ оммасининг қаҳрамонона меҳнати ва фидокорона кураши туфайли бутун мамлакатда бўлгани каби Ўзбекистонда ҳам 1936 йилдаёқ социализмнинг ғалабасини таъминлади, СССР Конституцияси буни қонун йўли билан мустаҳкамлаб берди.

Республикада саноатни барпо этиш ва ривожлантириш соҳасида чинакам улкан ишлар қилинди. Ўзбекистоннинг ҳозирги индустриал қиёфаси энергетика, химия, нефть, кўмир, газ, кончилик, металлургия, олтин чиқариш, электр-техника, самолётсозлик, электрон саноати, кўп тармоқли машинасозлик билан белгиланади. Республикамизда саноат ишлаб чиқаришининг юздан ортиқ тармоғи бўлиб, улар 1300 та йирик корхонани бирлаштириб турибди.

Қишлоқ хўжалиги таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. У социалистик, кўп тармоқли ва юксак даражада механизациялашган хўжаликка айланди. Ўзбекистон — мамлакатимизнинг асосий пахта базасидир. Республика меҳнаткашлари пахта етиштиришни узлуксиз кўпайтиришни, мамлакатни «оқ олтин» билан тобора кўпроқ миқдорда таъминлашни ўзларининг олий ватанпарварлик ва интернационал бурчи деб билмоқдалар. Улар ўзларининг ана шу бурчларини шараф билан бажо келтирмоқдалар.

Ўтган юбилей йилида Ўзбекистон пахтакорлари мўл пахта ҳосили учун курашда мислсиз муваффақиятга эришдилар. Улар Ватанга 4 миллион 710 минг тонна «оқ олтин» бердилар, пахтачилик тарихида энг юксак ҳосил — гектар бошига 28 центнер пахта олдилар.

Бутун мамлакатда бўлгани каби Ўзбекистонда ҳам маданий қурилиш соҳасида, халқ маорифи, фан, соғлиқни сақлаш, адабиёт ва санъатни ривожлантиришда катта-катта муваффақиятларга эришилди.

Социалистик тузум ғалабаси шарофати билан одамларнинг бутун ҳаёт тарзи, турмуши ва дунёқараши тубдан ўзгарди. Бизда ҳаётбахш совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм, коллективизм, ўртоқлик ва қардошлик, жамоат бурчига садоқат сингари олижаноб ҳис-туйғулари жўш урган, ғоят билимдон, юксак идеалларни кўзловчи янги инсон ўсиб камол топди. Марксизм-ленинизм дунёқараши, коммунизм бинокори ахлоқ кодексининг юксак принциплари одамларимиз маънавий ҳаётининг негизи, уларнинг янги дунё учун курашдаги ғоявий қуроли бўлиб хизмат қилмоқда.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ленинча миллий сиёсатининг буюк зафари, марксизм-ленинизм абадий барҳаёт ғояларининг тантанаси — халқимизнинг моддий ва маънавий бойликларини ривожлантиришдаги жуда катта муваффақиятдир.

II. Халқларнинг қардошларча дўстлиги—Совет давлати енгилмас кучларининг манбаи

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ярим асрлик тарихи — Совет Социалистик давлати доирасида бирлашган ҳамма халқлар бузилмас бирлиги ва дўстлигининг вужудга келиш ва ривожланиш тарихидир. Бу дўстлик Ватанимиз душманларига қарши биргаликда олиб борилган курашда совет кишилари тўккан беҳисоб қон билан мустаҳкамланган. Бу дўстлик барча совет кишиларининг биргаликдаги меҳнати, социализм ва коммунизм қуришдаги ўзаро ёрдами билан мустаҳкамланган.

Улуғ Ватан уруши совет халқлари дўстлиги, уларнинг бирлиги, юксак маънавий-сиёсий фазилатлари нақадар мустаҳкамлигининг қаттиқ синови бўлди. Бу — бутун давлат ва ижтимоий тузумимиз учун имтиҳон бўлди. Бу имтиҳондан шараф ва шон-шуҳрат билан ўтилди. Жаҳон империализмининг кўп миллатли социалистик давлат пароканда бўлиб кетади, ўзаро миллий жанжал бошланади, деб қилган умидлари уруш пайтида чиппакка чиқди. Ҳамма миллатларга мансуб совет кишилари улуғ рус халқи бошчилигида партиямиз Марказий Комитети теварагига янада маҳкамроқ жипслашдилар, бузилмас бирликларини намойиш қилдилар, Ватанни сабот ва матонат билан ҳимоя қилдилар, душманга қарши қаҳрамонона жанг олиб бордилар.

Совет Ўзбекистони меҳнаткашлари ягона сафда туриб, қардош республикаларнинг ҳамма халқлари билан биргаликда жонажон Ватанни ҳимоя қилдилар. Ўтган уруш фронтларида ўзбек халқининг ўғил ва қизлари ҳам руслар, украинлар, белоруслар, литваликлар, латишлар, эстонлар, молдаванлар, барча совет халқлари намояндалари билан ёнма-ён туриб, немис-фашист босқинчиларга қарши мардонавор жанг қилдилар.

Ўзбек халқи фашизм устидан қозонилган ғалабага барча қардош халқлар билан биргаликда мамлакат ичкарисида ҳам замин ҳозирлади. Уруш йилларида Ўзбекистон мамлакатнинг фронт яқинидаги районларидан кўчирилган юзга яқин йирик саноат корхонасини, неча ўнлаб фан, маданият муассасаларини ва миллиондан ортиқ кишини, шу жумладан юз минглаб болаларни ўз бағрига олди. У фронтга қурол-яроғ, ўқ-дори, асбоб-анжом, озиқ-овқат, кийим-кечак ва пойафзал бериб турди. фашист босқинчиларидан озод этилган районларга тракторлар, автомашиналар ва комбайнлар, минглаб қишлоқ хўжалик мутахассисларини юборди.

Ана шуларнинг ҳаммасида ўзбек халқининг чинакам интернационализми, унинг халқлар муқаддас дўстлигига садоқати ўзининг жуда ёрқин ифодасини топди.

Атоқли шоир, Ленин мукофоти лауреати Ғафур Ғулом, талантли шоир ва ёзувчилар — Ойбек, Ҳамид Олимжон, Шайхзода, Уйғун, Зулфия ва бошқалар совет халқлари дўстлигининг буюк кучини илҳом билан тараннум этдилар.

Урушдан кейинги даврда совет халқларининг дўстлиги ва ҳамкорлиги янада мустаҳкамланди. Дўстлик ва ҳамкорлик мамлакат халқ хўжалигини тез тиклаш ва янада ривожлантиришнинг ҳал қилувчи омили бўлиб қолди.

Совет халқларининг иқтисодий ва маданий алоқалари минг хил йўллар билан ривожланиб борди. Улар ўзларининг хўжалик қурилишидаги куч-ғайратларини бирлаштирдилар, катта-катта иншоотларни биргаликда қурдилар. Умумиттифоқ миқёсида ишлаб чиқаришни кооперациялаш кенг ривож топди. Бир республикадан бошқа республикаларга турли маҳсулотларни ўзаро етказиб бериш йил сайин ўсиб бормоқда.

Мамлакатимиздаги ҳамма республикаларнинг меҳнаткашлари ўз меҳнатларининг самараларини Ўзбекистон билан баҳам кўриб келмоқдалар. Совет Иттифоқининг ҳамма жойларидаги кишилар ҳам Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган маҳсулотдан баҳраманд бўлмоқдалар.

Тошкентдаги зилзила оқибатларини тугатиш жараёнида совет халқларининг дўстлиги ўзининг бутун улуғворлиги билан яққол намоён бўлди. Ўзбекистон пойтахти бошига мусибат тушганида бутун мамлакат тошкентликларга ҳамдам бўлди, барча совет кишилари қардошларча мадад ва ёрдам қўлини узатди.

Табиий офат рўй берган куннинг ўзидаёқ КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев билан СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Тошкентга келишди. Улар зилзила оқибатларини тугатиш ва Тошкентни янгидан қуриш тадбирларини ишлаб чиқишда бевосита қатнашдилар, бу ишга шахсан раҳбарлик қилдилар.

КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукуматининг, барча қардош халқларнинг жуда катта ёрдами туфайли Тошкент қисқа муддатда вайроналардан тикланибгина қолмай, аслида қайтадан барпо қилинди. Бир қаватли эски иморатлар ўрнида кўп қаватли бинолар, монументал жамоат иншоотлари, кенг проспектлар, майдонлар, боғ ва хиёбонлари бўлган замонавий кварталлар қад кўтарди. Шаҳар ўз қиёфасини ўзгартирди, яшарди, қаддини баланд кўтарди, аввалгига қиёс қилиб бўлмайдиган даражада кўркамроқ бўлиб қолди. Энди Тошкентимиз халқлар қардошларча дўстлигининг улуғвор монументи бўлиб, асрлар бўйи яшайверади.

Ўзбек халқи ҳам қардош халқлардан қарздор бўлиб қолаётгани йўқ. 1968 йилда Туркманистон ССРнинг Чоржўй шаҳрида кучли тошқин содир бўлганида, Қирғизистон ва Доғистонда зилзила бўлиб, минглаб кишилар бошпанасиз қолганида Ўзбекистон меҳнаткашлари дарҳол ўз қардошларига ёрдамга бордилар.

СССРда таркиб топган бундай яқин ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам инсоният тарихида ҳали асло бўлган эмас. Буларнинг ҳаммаси — Коммунистик партия ленинча миллий сиёсати тантанасининг ёрқин далилидир, совет кишилари қардошларча дўстлиги метиндек мустаҳкамлигининг тимсолидир.

Тенг ҳуқуқли халқларнинг қудратли иттифоқи ташкил топиб, ривожланиб бораётганлигида, уларнинг дўстлиги ва қардошлиги мустаҳкамланаётганлигида мамлакатимиздаги барча миллат ва элатлар, аввало, улуғ рус халқи муносиб роль ўйнади. СССРдаги ҳамма халқлар ягона кўп миллатли давлатда рус халқи теварагига жипслашдилар. Рус халқи мамлакатимиздаги энг кўп сонли халқ эканлиги ва шундай бўлиб қолаётганлиги учунгина бундай бўлгани йўқ. Қардош халқлар ҳамкорлигидаги етакчи миллат бўлган рус халқининг роли аввало шу билан белгиланадики, у жамият тараққиёти учун, инсон бахт-саодати учун курашнинг энг кўп оғирлигини ўз зиммасига олиб, барча қардош халқларга беғараз ёрдам бериш намунасини кўрсатмоқда. СССРда социализм қуришда асосий хизматни рус халқи қилди, коммунизм қуришга у жуда салмоқли ҳисса қўшмоқда.

Рус халқи қаҳрамонона бунёдкорлик меҳнати ва фидокорона жанговар кураши билан, интернационализм принципларига чексиз содиқлиги, беғаразлиги ва олиҳимматлилиги билан, меҳнатсеварлиги билан мамлакатимиздаги барча халқларнинг чуқур ҳурмати ва тўла ишончига сазовор бўлди. Мамлакатимиз халқлари рус халқини ҳақли равишда оғамиз деб, СССРдаги тенг ҳуқуқли миллатлар ўртасида биринчи миллат деб атамоқдалар.

Туб сиёсий, социал-иқтисодий ва маданий ўзгартишлар натижасида, социалистик миллатларнинг ривожи ва яқинлашуви туфайли мамлакатимизда одамларнинг янги, илгари мисли кўрилмаган тарихий бирлиги — совет халқи вужудга келди. Бу бирлик — юздан ортиқ миллат ва элатнинг интернационал бирлигидир. Бу бирлик социалистик ижтимоий муносабатлар, иқтисодий, социал-сиёсий ва маданий турмуш бирлиги, марксизм-ленинизм идеологияси асосида, ишчилар синфининг манфаатлари ва коммунистик идеаллар асосида таркиб топди.

Совет халқларининг Ватани битта, у ҳам бўлса — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқидир, мақсади битта, у ҳам бўлса — коммунизм қуришдир. Уларнинг идеологияси битта — марксизм-ленинизмдир, уларнинг йўлбошчиси битта — улуғ Ленин партиясидир. Меҳнаткашлар депутатлари Советларидан иборат муштарак сиёсий негиз ва социалистик хўжалик системасидан иборат ягона иқтисодий негиз уларни бирлаштириб турибди. Уларнинг мазмунан социалистик маданияти муштаракдир. Совет кишилари меҳнат фаолиятининг ўзи ҳам интернационал характерга эга, чунки бизнинг мамлакатимизда ҳар бир кишининг меҳнати коммунистик қурилишнинг умумий ўзанига бориб қўшилади.

Совет халқи ўз меҳнати билан, Коммунистик партия сиёсатини якдил бўлиб маъқуллаши билан ўзининг метиндек жипслигини н а м о й и ш қилмоқда. Партия ҳам халқнинг жипслиги ва онглилиги билан кучлидир. Шу боисдан ҳам партия куч-қувватимиз манбаи — Совет Иттифоқи халқларининг бузилмас ғоявий, маънавий-сиёсий бирлиги, уларнинг қардошларча дўстлиги муттасил мустаҳкамланиши учун зарур бўлган ҳамма ишни қилмоқда.

Улуғ Ленин васиятларига биноан, партия чиниқтириб вояга етказган СССР халқларининг дўстлиги мустаҳкам ва бузилмасдир. Дунёда совет халқларининг дўстлигидан мустаҳкам, чуқур ва беғубор дўстлик йўқ. Дунёда шу дўстликка путур етказа оладиган куч ҳам йўқ. Коммунистик партия теварагига жипслашган совет халқларининг дўстлиги, уларнинг интернационал бирлиги ва қардошлиги — кўп миллатли давлатимиз қудратининг битмас-туганмас манбаидир.

III. Коммунизм ва миллатларнинг бир-бири билан я қ и н л а ш у в и

Коммунизм қурилишининг ҳозирги даври СССРдаги миллий муносабатлар ривожида янги босқич бошланганлигини билдиради. Коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш совет халқларини янада маҳкамроқ бирлаштиришга олиб боради. Миллатлар ўртасида моддий ва маънавий бойликларни баҳам кўриш тобора интенсивлашиб бормоқда. Ҳар бир республиканинг коммунистик қурилиш умумий ишига қўшаётган ҳиссаси кўпаймоқда. Синфлар ўртасидаги тафовут йўқолиб, коммунистик ижтимоий муносабатлар ривожланиб бораётганлиги миллатларнинг социал жиҳатдан бир хил бўлишини кучайтиради, маданият, ахлоқ, турмушдаги умумий коммунистик хислатларни ривожлантиришга, улар ўртасидаги ўзаро ишонч ва дўстликни янада мустаҳкамлашга кўмаклашади.

Аввалги босқичда бўлгани каби миллий муносабатлар ривожининг ҳозирги босқичида ҳам мамлакатимизда миллий масалада икки тенденция амал қилади. Бир томондан, интернационализм байроғи остида миллатлар тобора кўпроқ яқинлашиб, уларнинг ўзаро таъсири ва бир-бирини ўзаро бойитиши кучайиб бораётган бўлса, иккинчи томондан, ҳар бир социалистик миллат ҳар томонлама ривожланмоқда.

Миллатларнинг равнақ топиши ва яқинлашиши — бир-бири билан ўзаро боғланган ва бир-бирини тақозо этадиган объектив жараёнлардир. Бир жараённинг ривожи иккинчисининг ривожи учун шарт бўлади. Социалистик миллатлар ва элатларнинг яқинлашуви ҳамда ҳамкорлиги шу миллатлар равнақининг энг муҳим шартидир. Айни вақтда совет миллатлари ва элатларининг ривожланиб, равнақ топиши уларнинг ўзаро алоқаларини кучайтиради. Ана шу тенденцияларнинг иккаласи диалектик бирликдан иборат бўлиб, бир-бири билан уйғунлашади. Равнақ топиш орқали яқинлашиш ва яқинлашиш орқали равнақ топиш — социалистик миллатлар ривожининг моҳиятидир.

Мамлакатнинг ҳамма халқлари иштирокида коммунизмнинг моддий-техника базасини қуриш миллатлар ривожи ва яқинлашувининг иқтисодий асосидир. Ҳар бир республиканинг экономикаси яхлит хўжалик системасининг ажралмас қисми бўлиб, бошқа республикаларнинг экономикаси билан узвий равишда боғланган. Ҳар бир республиканинг экономикаси якка ҳолда ривожлана олмайди. Хўжаликнинг ҳамма тармоқларини илмий планлаштириш асосида, табиий бойликлар, моддий ва меҳнат ресурслари ҳамда хўжалик-ишлаб чиқариш тажрибасини ҳисобга олган ҳолда ривожлантириш орқали ҳамма халқлар умумий ишга ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Улар иқтисодий жиҳатдан бир-бирларига мадад бермоқдалар. Ана шуларнинг ҳаммаси ҳар бир республика ривожини жадаллаштиради, ишлаб чиқарувчи кучларни рационал жойлаштириш имкониятини яратади, иқтисодий жиҳатдан бемалол омилкорлик қилишни таъминлайди, ишлаб чиқаришни кооперациялаш ва ихтисослаштиришни чуқурлаштиришга йўл очади, миллатларни янада яқинлаштиришга, уларнинг бирлигини мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Бизнинг мамлакатимизда миллий муносабатларнинг янада ривожланиши ва социалистик миллатларнинг тобора яқинлашуви халқ хўжалигининг ягона системаси негизидагина эмас, шу билан бирга жамиятнинг бутун мамлакат учун бир типдаги ягона социал структураси асосида ҳам содир бўлмоқда. Буржуазия жамиятидаги миллатлардан фарқли ўлароқ социалистик миллатлар ичида синфий антагонизмлар, муросасиз зиддиятлар йўқ. Коммунистик қурилиш жараёнида жамиятнинг ҳар бир республикада ва бутун мамлакатда тобора бир хил бўлган социал структураси таркиб топмоқда.

Мамлакатимизда ўзининг руҳи ва интернационал мазмуни жиҳатидан ягона бўлган совет социалистик маданияти таркиб топиб, гуллаб-яшнади, бу маданият ҳамма миллатлар бунёд этаётган маънавий бойликларнинг узвий бирикмасидан иборат. Миллий чегараларни билмайдиган ва бутун меҳнат аҳлига баббаравар хизмат қиладиган умумий, интернационал фазилатлар, янги коммунистик маданият асослари тобора равшанроқ гавдаланмоқда.

Ўз-ўзидан равшанки, совет кишиларининг интернационал бирлиги миллий бирликни, миллий маданиятлар ва миллий тилларни бекор қилмайди, балки барча социалистик миллатларга ва улардан ҳар бирига хос бўлган ягона, барқарор, муҳим фазилатни таъкидлайди, холос. Иттифоқ давлати — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг мавжудлиги миллий давлатчиликни бекор қилмагани каби, интернационал бирлик ҳам миллий бирликни бекор қилмайди, балки бу бирликни миллатлар интернационал бирлигининг зарур компоненти сифатида ўз таркибига олади.

Мамлакатимизда халқларнинг миллий ва интернационал манфаатлари ўртасида зиддиятлар йўқ; бу манфаатлар бир-бирига мос келиб, бир бутун бўлиб қўшилиб кетади. Интернационал манфаатлар билан миллий манфаатларнинг диалектик бирлиги — социалистик жамият бутун турмушининг ўзига хос белгисидир. Шу сабабли совет кишиларининг интернационализми ҳаётбахш совет ватанпарварлиги билан узвий равишда қўшилиб кетади. Ўзи туғилиб ўсган юртга, ўз тилига меҳр-муҳаббат сингари ҳар бир халққа хос бўлган ва тарихан таркиб топган ҳис-туйғулар бутун мамлакатнинг хўжайинлари бўлиб қолган меҳнаткашларнинг мамлакат тақдири учун масъулиятини англаган ҳолда социалистик ватанпарварлик билан қўшилиб кетади.

Совет ватанпарварлиги миллий ифтихорни марксизм-ленинизм позицияларидан англашни тақозо этади. Ҳозирги вақтда совет ватанпарварлиги янада ривожланиб, янги мазмун билан бойиди. «Эндиликда, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганидан кейин орадан ярим аср ўтгач, биз тағин ҳам кенгроқ тушунча тўғрисида, бутун халқимизнинг зўр ватанпарварлик ҳис-туйғуси тўғрисида — **совет кишисининг умуммиллий ифтихори тўғрисида** гапиришга тўла равишда ҳақлимиз».

Леонид Ильич Брежневнинг бу сўзлари коммунистик қурилиш йўлидаги курашимиз ва ғалабаларимизнинг энг муҳим соҳаларидан бирини назарий жиҳатдан умумлаштиради. Бу эса, совет турмуш тарзининг, ленинча миллий сиёсатнинг чинакам буюк ғалабасидан далолат беради.

Миллатларнинг яқинлашуви — объектив жараёндир. Шу сабабли партия бу жараённи сунъий равишда тезлаштиришни зарур деб ҳисобламайди. Шу билан бирга, партия миллатларнинг яқинлашув жараёнига ҳалақит бериш йўлидаги ҳар қандай уринишларга, бирон бир баҳона билан унга тўсқинлик қилишга, миллий ўзига хосликни сунъий равишда кучайтиришга йўл қўйиб бўлмайди, деб ҳисоблайди.

Бутун Иттифоқимизнинг умумий манфаатларини ҳам, уни ташкил этувчи республикалардан ҳар бирининг манфаатларини ҳам доимо ҳисобга олиб бориш бу масаладаги партия сиёсатининг моҳияти эканлигини КПСС XXIV съезди алоҳида куч билан таъкидлади. Партия Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини бундан буён ҳам мустаҳкамлаб, социалистик миллатларни равнақ топтириш ва уларни тобора яқинлаштиришдан иборат ленинча йўлни изчиллик билан амалга ошира беради.

IV. Ватанпарварлик ва интернационализм—совет кишисининг ўзига хос фазилати

Партия ва Совет давлатининг ленинча миллий сиёсатни амалга ошириш соҳасидаги кўп йиллик иши ажойиб самаралар берди. «Биз, — деди Л. И. Брежнев, — ўтган ярим аср мобайнидаги қаҳрамонона ишларни якунлар эканмиз, бизга ўтмишдан мерос бўлиб қолган миллий масала тўла-тўкис, батамом ва узил-кесил ҳал этилди, деб тўла асос билан айта оламиз. Бу — СССРда янги жамият қуришда индустриялаш, коллективлаштириш, маданий революция сингари ғалабалар билан ҳақли равишда бир қаторга қўйиш мумкин бўлган ютуқдир».

Мамлакатимизда интернационализм жуда оз коммунистларнинг идеалидан барча миллат ва элатларга мансуб бўлган миллион-миллион совет кишиларининг чуқур эътиқоди ва аҳлоқ нормасига айланганлиги партиямизнинг буюк ғалабасидир.

Мамлакатимизда яшовчи совет халқларининг ҳаётида чуқур ўзгаришлар рўй берганлиги натижасида илгари кўрилмаган янги социалистик миллатлар шаклланди, социалистик миллий муносабатлар қарор топди. Аммо миллий муносабатлар етук социализм жамиятида ҳам объектив реаллик бўлиб, бу нарса доим ривожланмоқда, янги проблемаларни ва янги вазифаларни ўртага қўймоқда. Партия бу масалаларга ҳамиша катта эътибор бериб, уларни бутун мамлакатнинг ва ҳар бир республиканинг манфаатларини, коммунистик қурилиш манфаатларини кўзлаб, ўз вақтида ҳал этиб келмоқда.

СССРда миллий масаланинг ҳал этилганлиги социалистик миллатларни ва миллий муносабатларни янада ривожлантириш проблемалари, интернационализм руҳида тарбиялаш проблемалари эндиликда ўз аҳамиятини йўқотиб қўяди, деган маънони англатмайди. Миллатларнинг яқинлашиб бориш жараёни, бир томондан, меҳнаткашларнинг онгини социалистик интернационализм руҳида муваффақиятли суратда камол топтириш учун шарт-шароит вужудга келтиради, иккинчи томондан эса, меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялаш ишини кенг авж олдиришни талаб этади.

Интернационализм руҳида тарбиялаш ишини кучайтириш яна шу жиҳатдан зарурки, Л. И. Брежнев таъкидлаб ўтганидек, миллатчилик хурофотлари, миллий туйғуларнинг ҳаддан ташқари бўрттирилган ёки сохталаштирилган тарзда намоён бўлиши сиёсий жиҳатдан унчалик етук бўлмаган кишилар психологиясида маҳкам ўрнашиб қолган, жуда яшовчан бир ҳолат бўлиб, ана шу хурофотлар миллатлар ўртасидаги муносабатларда қандайдир антогонизмлар бўлиши учун объектив шарт-шароитлар мутлақо тугатилган бир пайтда ҳам сақланиб қолмоқда.

(Давоми 3-бетда).

• Доклад қисқартирилган стенограмма бўйича эълон қилинмоқда.

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Давоми. Боши 2-бетда).

Халқаро майдонда идеология курашининг кескинлашиб кетганлиги ҳам интернационализм руҳида тарбиялаш ишини актуал вазифа қилиб қўяди. Жаҳондаги икки система кураш олиб бораётган бир вазиятда империалистлар идеологик диверсияни кенг кўламда қўлланмоқдалар, миллий масаладан антикоммунизмнинг асосий воситаларидан бири сифатида фойдаланишга тобора кўп интилмоқдалар. Советларга қарши пропаганда нечоғлик кенг тус олганлигини лаоқал шу нарсадан билиш мумкинки, ҳозирги вақтда буржуа радио станциялари СССР халқларининг 28 тилида суткасига жами 260 соатдан кўпроқ эшиттириш ўтказмоқдалар.

Ўз эшиттиришларини ўзбек, қозоқ, қирғиз тилларида ва бошқа тилларда олиб бораётган машъум «Озодлик» радиостанцияси ленинчи миллий сиёсатга, Ўрта Осиё республикалари халқларининг ҳаётига ўтакетган ғараз билан туҳмат қилмоқда. Бу станциянинг гўё объектив, аслида эса, сурбетларча сохталаштирилган ахборотлардан иборат эшиттиришларида социализм идеологияси ва практикасини, КПСС миллий сиёсатини бузиб талқин этиб, совет кишиларининг онгига таъсир ўтказиш мақсад қилиб қўйилади.

Миллатчилик ўнг ва «сўл» оппортунизмнинг ҳам умумий платформасидир. Хитойлик сафбузарлар империализм тегирмонига лойқа сув қуймоқдалар. Уларнинг улуғ давлатчилик шовинизми ва гегемончилик руҳи билан суғорилган сиёсати пролетар интернационализми принципларига тамомила ёт бўлган майда буржуа авантюризмини ифода этади.

Душманларимизнинг тактикаси — сиёсий жиҳатдан етук бўлмаган, ахлоқий жиҳатдан беқарор бўлган баъзи унсурларнинг эътиборини ўз пропагандасига жалб этишдан, уларнинг миясини миллатчилик оғуси билан заҳарлашдан, совет тузумини бебурд қилиб кўрсатиш, КПССнинг обрў-нуфузига путур етказишдан, миллатчилик сарқитларига далда беришдан, совет халқларини бир-биридан ажратиб юбориш ва уларнинг дўстлигига раҳна солишдан иборат.

Интернационализм руҳида тарбиялаш масалалари ғоят кўп миллатли республикамиз учун жуда катта аҳамиятга эгадир. Ўзбекистон ССРда юздан ортиқ миллат ва элатларнинг вакиллари истиқомат қилмоқда. Республикадаги барча меҳнат коллективлари кўп миллатли коллективлар бўлиб, уларнинг ҳаммаси ягона дўст оилада яшамоқдалар, бир ёқадан бош чиқариб, умумий мақсадга эришиш йўлида меҳнат қилмоқдалар, ўзларининг ватанпарварлик ва интернационал бурчларини тўғри англамоқдалар. Ватаннинг, партиянинг, халқнинг манфаатлари улар учун ҳар нарсадан азиздир.

Шу билан бирга меҳнаткашларни ҳаётбахш совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм руҳида тарбиялаш ишини кун сайин яхши йўлга қўйиш ва такомиллаштириш зарур.

Республика партия ташкилоти оммага идеологик таъсир кўрсатишнинг хилма-хил формалари, метод ва воситаларидан — пропаганда, сиёсий агитация, матбуот, телевидение, радио, адабиёт ва санъатдан кенг фойдаланиб, бу соҳада катта ва хилма-хил ишларни изчиллик ва қунт билан бажариб келмоқда.

Миллатлараро алоқа, мамлакатимиздаги барча миллат ва элатлар бирлиги ҳамда қардошлигини мустаҳкамлашнинг энг муҳим воситаси бўлмиш рус тилини ўрганиш республика меҳнаткашларини интернационализм руҳида тарбиялашда ғоят муҳим роль ўйнайди. Ҳаёт талабларига, меҳнаткашларнинг манфаатлари ва хоҳишларига тамомила мувофиқ суратда рус тили мактабгача болалар муассасаларида, мактабларда, техникумларда, олий ўқув юртларида, ишлаб чиқариш коллективларида ўрганилмоқда. Бизда рус тили ва адабиёти махсус институти муваффақиятли иш олиб бормоқда. Миллий мактаблар учун ана шу фанлардан дарс берувчи ўқитувчиларни тайёрламоқда.

Республика олимлари интернационализм руҳида тарбиялаш ишида актив қатнашмоқдалар. Улар Ўзбекистонда революцион-озодлик ҳаракатининг вужудга келиши ва унинг тараққиёт қонуниятлари ҳақидаги, Россия пролетариатининг, ленинчи коммунистлар партиясининг халқимиз тақдиридаги тарихий роли, ўзбек халқининг феодализмдан социализмга ва коммунизмга ўтишининг объектив шарт-шароитлари тўғрисидаги масалаларни назарий жиҳатдан ишлаб чиқмоқдалар. Назарий тадқиқотларда ҳозирги босқичда миллий муносабатларнинг ривожланиши, социалистик миллатларнинг тобора яқинлашуви, миллий маданият ва тилларнинг ривожланиши ҳамда уларнинг бир-бирларини ўзаро бойитиши билан боғлиқ бўлган проблемаларни ишлаб чиқишга катта эътибор берилмоқда.

Республикамизда «СССРда социалистик ўзгартиришлар тажрибаси ва унинг халқаро аҳамияти» деган мавзуда ўтказилган халқаро илмий конференция, рус тили ўқитишни яхшилашга бағишланган халқаро симпозиум, мактаб ўқувчиларини интернационализм руҳида тарбиялаш юзасидан уюштирилган республикалараро конференция ва бошқа тадбирлар меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялашда муҳим ўрин олди.

Кадрларга доир сиёсат масалаларини ҳал этишга интернационал ёндошиш — кўп миллатли республикамиз шароитида алоҳида аҳамиятга эгадир. Бу масалалар доим республика партия ташкилотининг диққат марказида турибди. Бу масалалар Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съездида ва Марказий Комитетининг VI пленумида батафсил муҳокама қилинди.

КПСС Марказий Комитетининг доимий ғамхўрлиги, ленинча миллий сиёсатни амалга ошириш натижасида республикада ғоявий жиҳатдан чиниққан ва партия йўлини давлат, хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида ишчанлик, сабот-матонат билан амалга ошира оладиган юқори маълумотли ходимлардан иборат кўп сонли кадрлар етишди ва раҳбарлик ишларига кўтарилди.

Кадрларимизнинг кўп миллатларга мансуб эканлиги уларнинг составига хос хусусиятдир. Ўзбекистон Компартияси ҳам кўп миллатли бўлиб, унинг сафларида 83 миллат ва элатларга мансуб коммунистлар бор.

Биз кадрларимизнинг интернационал состави билан фахрланишга ҳақлимиз. Республика партия ташкилоти бундан буён ҳам кадрларни танлаш ва тарбиялашнинг ленинча принципларига қаттиқ амал қила беради. КПСС Программасининг «Совет республикаларида турли миллат ходимларини тарбиялаш ва улардан фойдаланишда миллий алоҳидаликнинг ҳар қандай кўринишларига асло йўл қўйиб бўлмайди» деган талабларига оғишмай риоя қилаверамиз.

Биз меҳнаткашларни совет ватанпарварлиги руҳида, совет халқининг улуғ ишлари учун фахрланиш руҳида, интернационализм ва СССР халқларининг қардошларча дўстлиги руҳида тарбиялаш ишини янада кучайтиришимиз ва такомиллаштиришимиз зарур. Социалистик тузумнинг афзалликларини, Совет ҳокимияти йилларида республика ҳаётида рўй берган туб социал-иқтисодий ва маданий ўзгаришларни аниқ ва равшан баён қилиш, коммунистик қурилишдаги муваффақиятлар мамлакатимиздаги барча халқларнинг ҳамкорлиги ва ўзаро ёрдами натижаси эканлигини конкрет мисоллар билан кўрсатиб бериш керак.

Ҳозирги вақтда миллий масала ҳақидаги марксча-ленинча назарияни ва партиянинг программ қоидаларини, ленинча миллий сиёсат куч-қудрати ва ҳаётийлиги манбаларини, социалистик интернационализм принципларининг жонли тимсоли бўлган ССР Иттифоқининг жаҳоншумул тарихий аҳамиятини чуқур тушунтириб бериш жуда катта аҳамиятга эгадир.

Ижтимоий фанлар соҳасида иш олиб борувчи олимлар олдида мамлакатимиздаги миллатлараро муносабатларда рўй бераётган социал-иқтисодий силжиш ва ўзгаришларни илмий жиҳатдан умумлаштириш соҳасида муҳим вазифалар турибди. Улар миллий масала ҳақидаги марксча-ленинча назариянинг актуал проблемаларини, социалистик миллатларнинг равнақи ва аста-секин яқинлашуви, бу миллатларнинг маданиятларини ўзаро бойитиш, миллий тилларни ва рус тилини тараққий эттириш проблемаларини чуқур тадқиқ этишлари, меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялашнинг форма ва методларини ўрганишлари ҳамда умумлаштиришлари лозим.

Илмий ходимларнинг замонамиздаги ижтимоий воқеаларга ва хусусан, ўтмишдаги ижтимоий воқеаларга баҳо беришда, тарихий воқеаларни баҳолашдаги ленинча партиявийлик мезонига амал қилиб, ҳамиша синфий позицияларни асос қилиб олишлари ғоят муҳимдир. Олимларнинг тарих проблемаларини ёритишда партиявийлик принципларидан чекинишларига, синфий курашнинг кескинлигини сусайтириб кўрсатишларига, ўтмишни идеаллаштиришларига йўл қўйиш мумкин эмас.

Биз ўзимизнинг идеология ишимизда шуни назарда тутишимиз керакки, интернационализм руҳида тарбиялашни пропаганда тадбирларидангина иборат қилиб қўйиш ярамайди. Совет кишилари аввало меҳнатни, коммунизм қуриш учун биргаликда кураш олиб боришни ўз интернационализмининг чуқур ифодаси деб биладилар. Бинобарин, қардош республикаларнинг хўжалик ва маданий тараққиётидаги ютуқлари билан батафсил танишиб чиқиш, уларнинг тажрибасини ҳар томонлама ўрганиш ва бу тажрибадан кенг фойдаланиш лозим.

V. Кишиларни ғоявий-сиёсий ва ахлоқий тарбиялаш ишини такомиллаштирайлик

Л. И. Брежнев СССРнинг эллик йиллиги тўғрисидаги докладида шу нарсани алоҳида таъкидлаб ўтдики, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш ишида олға силжиш билан, халқ фаровонлиги даражасини ошириш билан бирга барча гражданларда ижтимоий онгни тарбиялаш, ҳар бир совет кишисида коммунизм бинокори учун зарур бўлган хислатларни тарбиялаш вазифаси тобора каттароқ аҳамият касб этмоқда. Бу — коммунистик қурилишнинг энг муҳим таркибий қисмларидан биридир, зотан, коммунизмнинг туб моҳияти шу билан белгиланадики, гражданлар юксак даражада онгли ва жамият олдида масъулият ҳиссини сезадиган, юксак ахлоқий сифатларга эга бўладилар.

Революцион ғайрат-шижоат, совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализми, юксак онглилик, уюшқоқлик, интизом ва социалистик инсонпарварлик — ана шу хислатлар ва бошқа сиёсий ҳамда ахлоқий хислатлар тобора ҳар бир совет кишиси феъл-атворининг нормаси бўлиб қолмоқда.

Айни вақтда ўтмишдан мерос бўлиб қолган ва социализмга ёт бўлган таъмагирлик, порахўрлик, текинхўрлик, туҳмат, анонимка, ичкиликбозлик ва шулар сингари ҳодисалар кўпинча учраб турибди. Ахлоқимизга ёт бўлган ана шу иллатларга қарши кураш кенг жамоатчиликнинг доимий эътиборини талаб этади.

Республика партия ташкилотлари ўтмиш сарқитларини тугатиш йўлида актив иш олиб бормоқдалар. Улар кейинги вақтларда социалистик жамият принципларидан чекинишни тағин ҳам кескинроқ қоралайдиган бўлиб қолдилар, меҳнаткашларни ахлоқий тарбиялаш соҳасида кўп иш қилмоқдалар.

Шу билан бирга бизнинг олдимизда бу ишни доим такомиллаштириш, бу ишни амалга оширишнинг мунтазам системасини вужудга келтириш, ахлоқий тарбия асосларини мумкин қадар барвақт, мактаб қучоғидан бошлаб яратиш вазифаси турибди. Кишини болалик чоғлариданоқ шахснинг қадр-қимматини эъзозлаш, кексаларни, хотин-қизларни ҳурмат қилиш руҳида, ўртоқлик, софдиллик ва одоблилик руҳида тарбиялаш, доимо ишчан бўлишга ўргатиш зарур.

Ҳозирги кунда энг актуал бўлиб қолган муҳим вазифаларимизнинг бири — оқилона эҳтиёж-талаблар руҳида тарбиялашдир. Айрим кишилар орасида истеъмолчилик кайфиятлари ёйилганлигини сезмай қололмаймиз. Бинобарин, моддий жиҳатдан таъминланганлик, ҳар қанча юксак даражада бўлса ҳам, у ўз-ўзича сермазмун, тўлақонли ҳаётни вужудга келтирмаслигини моҳирлик билан ва ишонарли қилиб тушунтириб бериш керак.

Л. И. Брежнев юбилей тантаналарида қилган докладида бундай деган эди: «Ўртоқлар, биз ариқларида сув ўрнига сут ва шарбат оқадиган ишёқмаслар салтанатини қураётганимиз йўқ, аксинча, биз инсоният тарихида энг уюшқоқ, энг меҳнатсевар жамият қурмоқдамиз. Бу жамиятда энг меҳнатсевар ва ҳалол, уюшқоқ ва юксак даражада онгли кишилар яшайдиган бўлади».

Илмий-атеистик пропаганда ахлоқий ва интернационал руҳда тарбиялашга ёрдам берадиган ғоявий-сиёсий ишнинг муҳим соҳасидир. Шуни айтиш керакки, республикада кейинги вақтларда бу иш бир мунча кучайди. Шу билан бирга биз айрим жойларда бу иш қониқарли олиб борилмаётганлигини ва бу ишга кескин сиёсий тус берилмаётганлигини эътироф этишимиз керак. Диний хурофот ва сарқитларга қарши курашда ғоявий таъсир кўрсатишнинг мавжуд имкониятлари ва воситаларидан етарли даражада фойдаланилмаётир.

Кўпгина шаҳар ва районларда атеистик руҳда тарбиялашни уюштиришда яхши ўйлаб тузилган система йўқ. Аҳолининг қай даража диндор эканлиги ўрганилмаётир. Бунинг натижасида илмий-атеистик иш кўпинча табақалаштирилмаган ҳолда пала-партиш олиб борилмоқда ва шу сабабли ўз мақсадларига эришмаётир.

Атеистик ишлар суст йўлга қўйилганлиги, бир қанча партия, совет ва жамоат ташкилотлари динга бепарво қараётганликлари натижасида бизда диний урф-одатларга риоя қилувчи кишилар камаймай, балки баъзи район, шаҳар ва областларда кўпайиб боряпти. Сурхондарё, Қашқадарё, Самарқанд ва Тошкент областларида шундай аҳволни кўрамиз.

Республикада ибодатхоналарнинг кўпгина ғайри расмий хизматчилари ишлаб турибди. Сирдарё, Наманган ва Самарқанд областларидагина икки юзга яқин шундай шахслар бор. Улар текинхўрларча тирикчилик қилмоқдалар, динни тарғиб қилиш билан шуғулланмоқдалар, яширин мачитларни очиш ташаббускорлари бўлиб, диний китобларни тарқатмоқдалар, болаларга диний таълим бермоқдалар.

Бизнинг тузумимизга ёт бўлган зарарли урф-одатлар диний сарқитларга асосланган. Диний сарқитлар хотин-қизларга нисбатан нотўғри муносабатда бўлишни ва уларнинг қадр-қимматини таҳқир этувчи жиноятларни вужудга келтиради. Бу ҳол баъзан оғир оқибатларга сабаб бўлади.

Партия ташкилотларининг вазифаси — аҳолини атеистик руҳда тарбиялашни кучайтиришдан, динга қарши пропаганданинг самарадорлигини оширишдан иборат. Қуруқ маърифатчилик даври, динни умуман танқид қилиш даври тамом бўлганлигини доим эсда тутиш зарур. Ҳозирги вақтда гап динга қарши ишларнинг назарияси ва практикасини сифат жиҳатдан янгича уюштириш тўғрисида бормоғи керак. Бу иш дунёқараш, кишилар онгида жаҳоннинг илмий манзарасини шакллантиришнинг конкрет масалалари устида олиб борилиши керак. Атеистик пропаганда жанговар руҳда олиб борилиши, диний сарқитларга қарши кенг кўламда ҳужум тусини олиши лозим.

Ишлаб чиқариш коллективлари меҳнаткашларни ғоявий-ахлоқий руҳда тарбиялашда кўп иш қила оладилар ва қилишлари керак. Кишилар коллективда меҳнат қилиб, ижтимоий иш билан шуғулланадилар, коллективда уларнинг ахлоқий хислатлари шаклланиб боради, ижтимоий муносабатлар таркиб топади. Бевосита коллективда партиянинг планлари амалга оширилади, мамлакатнинг моддий-маънавий бойликлари вужудга келтирилади, инсон тарбияланади.

КПСС XXIV съездидан кейин республика партия ташкилотлари меҳнат коллективларининг ишлаб чиқариш ва ижтимоий-сиёсий активлигини ошириш масалаларига кўпроқ эътибор бера бошладилар. Баъзи партия ташкилотлари, жумладан, Тошкентдаги авиация ва кабель заводлари, Поп районидаги Ленин номли колхоз партия ташкилотлари социал планлаштириш соҳасида муайян тажриба тўпладилар.

Аммо меҳнаткашларнинг ўз корхонаси, цех ва бригадалари ишининг аҳволига актив таъсир кўрсатишлари ҳамма жойда ҳам йўлга қўйилган деб бўлмайди. Меҳнат коллективлари планни бажариш, ишлаб чиқариш резервларини қидириб топиш йўлларини муҳокама қилишда, коллектив шартномалар, меҳнат, турмуш шароитлари ва шу кабилар билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этишда суст қатнашаётганликларини кўрсатадиган ҳоллар кўп учраб туради. Бир қатор корхоналарда ишчилар йиғилишларининг, доимий ишлаб чиқариш кенгашларининг ролига етарли баҳо берилмаяпти.

Биз хўжалик-сиёсий вазифаларни ҳал этишда, кишиларни ахлоқий тарбиялашда меҳнаткашларнинг ижтимоий фаолиятини, меҳнат коллективларининг ролини доим юксак даражага кўтаришимиз керак. Бригада, цех, смена ва бўлимларнинг йиғилишларида ишлаб чиқариш фаолияти, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, социалистик жамиятда яшаш қоидаларига, коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодекси талабларига риоя қилиш масалаларини мунтазам суратда қараб чиқиш зарур.

Партия ташкилотлари меҳнат коллективларига ахборот беришнинг самарали формаларини ривожлантиришлари, ҳар бир ишчи, колхозчи, ҳар бир хизматчига ёндоша билишлари, уларни қизиқтираётган масалаларни тушунтириб беришлари, ўткир проблемалардан ўзларини четга олмасликлари, бу проблемаларни дадил тушунтириб, тўғри, батафсил жавоб беришлари лозим. Ғаразгўйлар, туҳматчилар, анонимчиларга келганда, уларга қатъий зарба бериш керак. Буларнинг ҳаммаси коллективларда соғлом вазиятни вужудга келтиришга ёрдам беради.

Партия ташкилотлари социал планлаштиришни кенг ёйиш тўғрисида доим ғамхўрлик қилишлари лозим. Социал планлаштириш меҳнаткашларнинг ўз корхонасини ривожлантириш истиқболларини кўра билишларига ёрдам беради, уларни ишлаб чиқариш ва маданий-маиший қурилиш ишларини планлаштиришда қатнаштиришга кўмаклашади, малакани ошириш, меҳнат ва дам олишни яхши уюштириш имкониятини туғдиради.

Биз шуғулланишимиз лозим бўлган биринчи даражали ишлар орасида, менимча, ғоят муҳим бўлган юмушлар ҳам бор. Бу ишларнинг баъзилари ҳозирги кунда жуда ҳам зарурдир, чунки бизнинг келажагимиз, жамиятимизнинг тақдири, коммунистик қурилиш истиқболлари шу ишларга боғлиқдир. Бунда гап ёшларни тарбиялаш тўғрисида боряпти.

Ҳозирги вақтда ёш авлод жамиятимиз барча аъзоларининг қарийб ярмини ташкил этади. Республика халқ хўжалигида банд бўлган кишиларнинг қарийб 40 проценти 30 ёшгача бўлган кишилардан иборат. Инженер-техник ходимлар ва илмий ходимларнинг қарийб ярми улар ҳиссасига тўғри келади.

Йигит ва қизларимизнинг ғоят кўпчилиги юксак ахлоқий хислатларга эгадир. Партия ва коммунизм идеалларига чексиз садоқат, меҳнатсеварлик, коллективчилик, ўзининг бутун ғайрати ва билимини ўз Ватанини яшнатишга шай қилиб туриш уларга хос фазилатлардир.

Аммо ёшларнинг баъзи қисми орасида скептицизм, индивидуализм ва ҳатто сиёсатга бефарқ қараш каби ҳоллар учраб турганига эътиборсиз қарай олмаймиз. Бундай ёшлар мураккаб халқаро вазиятни тўғри тушуна олмай баъзан сиёсий жиҳатдан етук эмасликларини намоён қилиб қўядилар. Айрим йигит ва қизлар душман пропагандаси, буржуа урф-одатларига дуч келганларида ожизлик қилиб қоладилар.

Ёшларнинг баъзилари ўзларининг ижтимоий бурчларини етарли даражада англамайдилар, социалистик жамиятда яшаш қоидаларини, совет қонунларини бузадилар ва ҳатто жиноят ҳам қиладилар. Жиноятларнинг кўпи Тошкент, Самарқанд, Фарғона областларида ва Қорақалпоғистон АССРда содир бўлмоқда. Буларнинг ҳаммаси ёшлар ўртасида олиб бориладиган ғоявий-сиёсий ишимиздаги жиддий нуқсонлардир.

Биз ёшлар орасидаги тарбия ишида Ленин васиятларига амал қилмоғимиз керак. В. И. Ленин комсомолнинг III съездида ёшлар олдига шунчаки ўқиш эмас, балки коммунизмни ўрганиш вазифасини қўйди ва бу билан таълим ҳамда тарбия вазифаларининг социал йўналишини таъкидлаб кўрсатди. Бизда баъзан учраб турганидек, айрим фанлар юзасидан ёки айрим ишлаб чиқариш кўрсаткичлари юзасидан юзаки баҳо бериб, бутун ишни шундан иборат қилиб қўйиш ярамайди. Меҳнатда, ижтимоий-сиёсий ҳаётда, хўжалик ва маданий қурилишда бевосита қатнашиш, фан-техника ва маданиятнинг энг янги ютуқларини эгаллаш — коммунизмни ўрганишнинг энг муҳим элементидир.

Ҳозирги вақтда мактабларда, олий ўқув юртларида, ишлаб чиқаришда ёшларга марксча-ленинча таълим беришнинг кўпгина формалари қўлланилмоқда. Бу соҳада муваффақиятларимиз бор ва бу муваффақиятлар шак-шубҳасиздир. Лекин шунга қарамай, бу йўлда кўрилаётган тадбирларнинг самараси ҳали етарли эмас. Пропаганданинг жозибали формаларига маҳлиё бўлиб, кўпинча янги усул ва методларни қидириб топиш формабозликка айланиб кетади. Бу эса, ёшларни марксизм-ленинизм руҳида тайёрлаш мазмунига зарар етказади.

Барча йигит ва қизларни коммунистик ғоявийлик руҳида, ўзининг кўпмиллатли социалистик ватани билан фахрланиш, Коммунистик партия ва Совет ҳукуматига чексиз садоқат руҳида тарбиялаш — партия, комсомол ташкилотларининг, ўрта ва олий мактабнинг вазифаси ва бевосита бурчидир. Юксак жавобгарлик, уюшқоқлик, меҳнатга муҳаббат, кексаларга ҳурмат туйғуларини ёш авлоднинг онгига сингдириш ғоят муҳимдир.

Биз ёшларни ижтимоий иш учун социал жавобгарлик туйғулари руҳида, совет гражданининг, олижаноб идеалларимиз учун эътиқодли курашчининг юксак фазилатлари руҳида тарбиялаш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилмоғимиз зарур. Биз ёш авлодни ҳарбий-ватанпарварлик ва интернационализм руҳида тарбиялашни бутун чоралар билан кучайтиришимиз, уларда совет кишисига хос умуммиллий ифтихор туйғуларини ривожлантиришимиз, партия ва совет халқининг шонли революцион, жанговар ва меҳнат традицияларини ёшларга ўргатишимиз лозим.

VI. Идеология ишининг самарадорлигини оширайлик

Бизнинг партиямиз оммани коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида бой тажриба тўплади. Бизнинг партиямиз улуғ Ленин кўрсатмаларига амал қилиб, ғоявий-тарбиявий ишнинг форма ва методларини тобора такомиллаштириш масалаларига ҳамиша катта эътибор берди ва катта эътибор бермоқда.

КПСС XXIV съезди партия ташкилотларининг идеология соҳасидаги фаолиятининг кенг программасини белгилаб берди. Партия Марказий Комитети кейинги йилларда съезд илгари сурган идеялар ва қабул қилган қарорларни ривожлантириб, бир қатор муҳим қарорлар қабул қилди. Бу қарорлар меҳнаткашларнинг сиёсий ва ишлаб чиқариш активлигини оширишга, уларни ишлаб чиқаришни бошқаришга кенгроқ жалб этиш, илғор тажрибани пропаганда қилишни, омма ўртасида олиб бориладиган ғоявий-тарбия ишларни яхши йўлга қўйишга қаратилган. Партиянинг ана шу ҳужжатлари бутун идеология ишининг самарадорлигини янада ошириш зарур эканлиги тўғрисидаги ғоя билан суғорилган.

Биз идеология ишининг самарадорлиги ҳақида гапирганимизда жонли киши билан иш олиб борилаётганлигини доим эътиборга олишимиз керак. Ҳар бир кишининг ўзига хос афзалликлари ва нуқсонлари, орзу ва тилаклари бор. У коллектив билан, жамият билан ҳамиша муайян муносабатларда бўлади, унинг теварак атрофдаги муҳитга, ҳаёт ҳодисаларига қарашлари таркиб топади. Бундай қарашлар баъзан жуда ҳам мураккаб ва зиддиятли бўлади.

Шу сабабли идеология ишида кишиларнинг ижтимоий муносабатларини белгилаб берадиган барча ҳодисалар ва социал омилларни эътиборга олиш керак. Меҳнаткашларнинг онглилик даражаси, уларнинг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати, уюшқоқлиги ва ижтимоий бурчни бажариш учун жавобгарлиги бу ишнинг самарадорлигини кўрсатиб бериши керак. Бинобарин, идеология ишининг самарадорлиги тўғрисидаги масала бу ишнинг ҳаёт билан маҳкам боғланганлиги ҳақидаги, унинг кишиларга қай даража кучли таъсир кўрсатаётганлиги ҳақидаги масаладир.

Партия идеология ишининг замон талабларига кўпроқ мос бўлиши, буюк ижтимоий силжишларни, фан, маданият ва омманинг билимдонлиги соҳасида эришилган даражани ҳисобга олиши ва коммунистик қурилишнинг бутун боришига ҳал қилувчи таъсир ўтказиши учун тегишли чораларни кўрмоқда.

Партия XXIV съездининг, КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларини бажариш, Л. И. Брежневнинг СССР эллик йиллиги тўғрисидаги докладида баён қилинган хулоса ва қоидаларни амалга ошириш ҳозирги пайтнинг энг асосий сиёсий вазифасидир.

Кенг меҳнаткашлар оммасида коммунистик дунёқарашни шакллантириш, уларни марксизм-ленинизм идеялари, чуқур ғоявий эътиқод руҳида, Коммунистик партия ишига, коммунизм идеалларига чексиз садоқат руҳида тарбиялаш партия амалга ошираётган бутун ғоявий-тарбиявий ишнинг негизидир. Республика партия ташкилотлари ана шу вазифаларга асосланиб, сиёсий таълим системасини кун сайин яхши йўлга қўйишлари ва уни такомиллаштиришлари, барча коммунистлар ва партиясиз активларнинг сиёсий билимларини мунтазам эгаллаб, ўқишни практика билан, хўжалик ва маданий қурилишимизнинг конкрет вазифалари билан маҳкам боғлаб олиб боришларига эришишлари зарур.

Партия XXIV съезди тарихий муҳим вазифани — фан-техника революцияси ютуқларини социалистик хўжалик системасининг афзалликлари билан чамбарчас бирга қўшиб олиб бориш вазифасини қўйди. Жамиятимиз хўжалик ва социал тараққиётига доир кўп масалалар ана шу муҳим вазифада жуда яққол акс эттирилган.

Республика партия ташкилотлари кейинги вақтларда фан-техника революциясининг моҳиятини, унинг тенденцияларини, истиқболлари ва социал оқибатларини тушунтириш соҳасида кўп иш қилдилар, илмий-техникавий билимларни, илғор тажрибани меҳнаткашлар ўртасида пропаганда қилишга кўпроқ эътибор бердилар.

Тармоқ министрликлари ва идоралари системасидаги илмий-техника ахбороти органлари, республика «Билим» жамияти, оммавий ахборот ва пропаганда воситалари бу йўлда кўп иш қилмоқдалар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги фан-техника тараққиётига ёрдам берувчи кенгаш жамоатчилик асосларида самарали иш олиб бормоқда. Бу кенгаш илмий-техникавий пропаганда ва илғор тажрибани оммалаштириш соҳасидаги ҳамма ишларни мувофиқлаштириб бормоқда.

Биз фан-техника тараққиётини пропаганда қилиш масалаларини ҳал этган чоғда бу тараққиёт пировард натижада ижтимоий ишлаб чиқаришни янада ривожлантиришга қаратилганлигини эсдан чиқармаслигимиз керак. Янги техникани жорий қилиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, планлаштириш ва бошқаришни такомиллаштириш, ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишни яхшилаш ижтимоий ишлаб чиқаришни юксалтиришнинг асосий манбаларидир. Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумида бу тадбирнинг муҳим ва зарур эканлигини алоҳида таъкидлаб ўтди.

Ишлаб чиқариш самарадорлигини юксалтиришга қаратилган йўлни амалга ошириш барча меҳнаткашларга иқтисодий билим беришни жиддий суратда яхши йўлга қўйишни талаб этади. Экономика соҳасида чуқур билимларга эга бўлмай туриб, экономика масалалари хусусида фикр юргиза олмай туриб, қабул қилинадиган қарорларнинг самарадорлигига тўғри баҳо бермай туриб, халқ хўжалигини жадал суръатлар билан ривожлантириш мумкин эмас.

Республикамизда иқтисодий таълимнинг ҳамма формаларига 775 минг киши жалб этилди. 4 мингдан ортиқ коммунистик меҳнат мактаблари ишлаб турибди. 1972 — 1976 йиллар учун меҳнаткашларни иқтисодий таълимга жалб этишнинг перспектив планлари ишлаб чиқилди. Намунавий ўқув планлари, программалари ва қўлланмалар нашр этилди.

Шу билан бирга иқтисодий таълимни уюштиришда кўп жойларда расмиятчиликка йўл қўйилмоқда. Ўқишнинг сифатига зарар етказган ҳолда тингловчилар сонини кўпайтиришга берилиб кетиш каби фактлар бор. Айрим ҳолларда корхоналар, тармоқларнинг ўзига хос хусусиятларини ва меҳнат характерини ҳисобга олиб, раҳбарлар, мутахассислар, ишчилар, колхозчилар, хизматчиларнинг иқтисодий таълимини табақалаштирилган тарзда уюштириш системаси йўлга қўйилмаган.

Партия ташкилотлари иқтисодий таълимга раҳбарликни тубдан яхшилашлари, партия иқтисодий назарияси ва сиёсатининг мазмунини, тўққизинчи беш йиллик ва бу йилги халқ хўжалик плани вазифаларини меҳнаткашларга чуқур тушунтиришлари, шу асосда уларнинг кучи, билими, тажрибасини меҳнат унумдорлигини, жамоат ишлаб чиқариши самарадорлигини янада оширишга сафарбар қилишлари лозим.

Совет кишиларини меҳнатга янгича, коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш вазифаси ҳозирги шароитда идеология ишида биринчи ўринлардан бирига қўйилиши керак. Омманинг ижодий ташаббускорлигини ривожлантириш, социалистик коллективчиликнинг, кенг меҳнаткашлар оммасининг меҳнатга янгича, онгли муносабатини шакллантиришнинг қудратли воситаси — социалистик мусобақа меҳнаткашларни ана шундай тарбиялашнинг ажойиб мактаби бўлиб қолди.

Бутун мамлакатда бўлгани сингари республикамизда ҳам социалистик мусобақа кенг қулоч ёйди, у янги мазмун ва янги шакллар билан бойиди, ишлаб чиқаришда муваффақиятларга эришишда муҳим роль ўйнамоқда. СССРнинг 50 йиллигига тайёргарлик даврида социалистик мусобақа айниқса самарали ва таъсирчан бўлиб қолди.

Ватан мана шу мусобақа ғолибларининг эришган муваффақиятларига юксак баҳо берди. Меҳнаткашларнинг 93 коллективи КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг юбилей фахрий нишонлари билан, 440 коллектив Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон касаба союзлари Республика Советининг дипломлари билан тақдирланди. Ўтган йили қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда эришган муваффақиятлари учун бизнинг энг яхши меҳнатчиларимиздан 15 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди, 11,5 минг киши эса СССР орден ва медаллари билан мукофотланди.

Ишчилар ва колхозчилар бригада, участка, цех, корхона ва қурилишлар, колхоз ва совхозларнинг коллективлари КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг қарорига жавобан 1973 йилги халқ хўжалиги планини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириб юбордилар.

Партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотларининг, хўжалик раҳбарларининг вазифаси — қабул қилинган мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлашдан, беш йилликнинг ҳал қилувчи йилини зарбдор иш йилига айлантиришдан иборат. Шунга эришмоқ керакки, кам сарф қилиб, кўпроқ, юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш, ҳар бир коллективнинг шиори бўлиб қолсин. Социалистик мусобақада ижодий руҳни, меҳнатда чинакам рақобатни барқарор қилиш, меҳнатга коммунистик муносабат ҳаракатини ривожлантириш, бу ҳаракатнинг обрў-эътиборини ошириш, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини тинмай мустаҳкамлаш зарур.

Партия ташкилотлари оммавий-сиёсий ишларни янада яхшилашлари, унинг ғоявий жиҳатдан юксак, синфий жиҳатдан ўткир бўлишига, большевикча эҳтиросли ва эътиқодли бўлишига эришиш учун ҳамиша ғамхўрлик қилишлари лозим. Сиёсий агитация ишида формализм ва расмиятчиликни батамом тугатиш керак. Шунга эришмоқ керакки, бизнинг барча лекторларимиз, агитаторлар, сиёсий ахборотчилар, сиёсий ташкилотчиларимиз (уларнинг сони республикада юз минглаб ҳисобланади) ташаббус кўрсатиб, жон куйдириб ишласинлар, партиянинг музаффар ғояларини омма орасига кенг ёйсинлар.

Кўргазмали агитация ҳам янада такомиллаштиришга муҳтождир. Бу ишда шаблон жуда кўп. Бир қанча корхоналарда, колхозларда, муассасаларда, кўчалар ва йўлларда муайян ишларга қаратилмаган бир қолипдаги шиорлар ва плакатларни тез-тез учратиш мумкин. Бу шиорлар ва плакатларнинг кўпи йиллаб осиғлиқ туради ва идеология иши учун уларнинг бирон-бир фойдаси йўқ.

Кўргазмали агитация воситаларини ўйламай-нетмай кўпайтиришга, примитив бўлишига қатъиян барҳам бериш, кўргазмали агитациянинг ҳозирги кун талабларига жавоб бериши мамлакат, республика, коллектив ҳаётидаги энг муҳим воқеалар билан дарҳол ҳамоҳанг бўлишига, унинг ҳозирги сиёсий вазият талабларини ва бадиий завқни ҳисобга олган ҳолда ташкил этилишига эришиш керак.

Экономикани, маданиятни ривожлантиришда, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда матбуот, телевидение ва радио муҳим роль ўйнайди. Оммавий информациянинг мана шу воситалари республикада кенг ривож топди. Бизда ҳозир 233 газета, 40 журнал чиқарилмоқда. Ҳар йили умумий тиражи 32 миллион нусхадан иборат 2 мингдан кўпроқ ном билан китоб нашр этилмоқда. СССР халқларининг 6 тилида радио эшиттириш олиб борилмоқда. Республика меҳнаткашлари ихтиёрида 1 миллиондан кўпроқ телевизор бор. Буларнинг ҳаммаси янги инсонни тарбиялаш сингари катта ва мураккаб ишда бизнинг қўлимиздаги қудратли воситадир.

Сўнгги вақтларда матбуот, радио ва телевидение саноатда, қишлоқ хўжалигида, фан ва маданият соҳасида юз бераётган жараёнларни чуқур ва пухта ўрганмоқдалар. Улар халқ хўжалигига ва идеология ишларига доир муҳим проблемаларни ишлаб чиқиб, тобора маҳорат билан ёритадиган бўлиб қолдилар.

Аммо матбуот, радио ва телевидение ишида камчиликлар ҳам йўқ эмас. Кўпгина газета ва журналларнинг редакциялари, телевидение ва радиоэшиттириш редакциялари партия XXIV съездининг ҳамда КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумларининг қарорларини пропаганда қилиш соҳасида ўз имкониятларидан ҳали ҳам тўла фойдаланмаяптилар, коммунистик қурилишнинг, республикамиз тараққиётининг актуал проблемаларини, меҳнаткашларни ғоявий, ахлоқий ва интернационал руҳда тарбиялаш масалаларини бўш ёритмоқдалар.

Газеталаримизнинг иши билан танишиб чиқар эканмиз, баъзи газеталарда танқидий овоз заифлашиб бораётганлигини, камчиликларга нисбатан партиявий муросасизлик ҳисси заифлашаётганлигини кўрамиз. Бизда район, шаҳар ва область миқёсидаги шундай айрим раҳбарлар ҳам борки, улар газеталар ўткир танқидий материалларни эълон қилиб қўйса шу билан гўё ўз раҳбарликларининг сифати ва савиясига доғ туширдилар, деб ҳисоблайдилар. Айрим раҳбарлар эса ҳатто матбуотда танқид қилганлиги учун таъқиб этиш йўлига ҳам тушиб оладилар.

Бундай ҳолларга кескин чек қўйиш керак. Танқид учун қувғин қилишга одатдан ташқари бир воқеа деб қараш, танқидни бўғувчиларни эса қаттиқ жавобгарликка тортиш керак. Шу билан бирга биз танқиднинг хайрихоҳлик руҳида ва принципиал бўлишига, камчиликларни бартараф қилиш учун ёрдам беришига, кадрларни тарбиялашнинг муҳим воситаси бўлиб хизмат қилишига эришмоғимиз лозим.

Китоб нашр қилиш ишидаги камчиликлар ҳали ҳам бартараф этилган эмас. Нашриётлар, матбуот органлари, маданият муассасаларининг баъзи раҳбарлари ғоявий жиҳатдан бўш, ҳатто қўпол хатолари бўлган асарларнинг нашр этилишига йўл қўймоқдалар, авторлар билан яхши иш олиб бормаётирлар, бир қанча материалларни эълон қилишда камчиликларни хас-пўшлаб, принципсизлик қилмоқдалар.

Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда матбуот, телевидение, радионинг, нашриётларнинг ролини ҳамма чоралар билан ошириш, уларнинг иш сифатини яхшилаш, иш формалари ва методларини такомиллаштириш, улар партиянинг оммага ғоявий ва ташкилий таъсирининг янада самаралироқ воситаси бўлиб қолишига эришиш керак. Журналист кадрларнинг маҳоратини ва сиёсий билимини ошириш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилиб туриш лозим. Бу соҳада Ўзбекистон Журналистлар союзи кўп иш қила олади ва қилиши керак.

Тарбиявий ишлардаги вазифаларни ҳал этишда бадиий ижод катта ўрин тутади. Чинакам реалистик санъат бадиий завқдан ташқари чуқур ижтимоий қизиқишни ҳам туғдиради, кишиларнинг дунё қарашини актив шакллантиради. Шунинг учун ҳам табиийдирки, партия адабиёт ва санъатнинг ғоявий мазмунига, унинг жамият ҳаётида ўйнаётган ролига ҳамиша катта эътибор бериб келди ва эътибор бермоқда.

Биз республикамиздаги рассомлар, композиторлар, архитекторлар, театр ва кино арбоблари катта муваффақиятларга эришганлигини мамнуният билан қайд қилиб ўтамиз. Уларнинг ижодида замонавийлик, мамлакатимизда коммунизм қурилишининг жонли процесси биринчи ўринни эгалламоқда, улар совет кишиси ҳақида, тинчлик, халқлар ўртасида дўстлик ва қардошлик мавзуида кўпгина талантли асарлар яратдилар. Республикамиз бадиий интеллигенцияси фаолиятида Ленин тематикаси алоҳида ўринни эгаллаб турибди.

Ўзбекистон адабиёти ва санъати усталарининг энг яхши асарлари кўп миллатли Совет социалистик маданиятининг олтин фондига қўшилди. Бу асарлар кўпгина чет мамлакатларда прогрессив жамоатчиликка манзур бўлди, СССР ва Ўзбекистон ССР давлат мукофотларини олди, бир қанча халқаро мукофотлар билан тақдирланди.

(Охири тўртинчи бетда)

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Охири. Боши 2, 3-бетларда).

Эришилган муваффақиятлар ҳақида гапирар эканмиз, айни вақтда бадиий ижодда давримизнинг улуғворлиги, совет халқининг коммунизм йўлидан олға қараб қилаётган қудратли ҳаракати ҳали ҳам муносиб даражада ўз ифодасини топмаётганлигини таъкидлаб ўтишимиз керак. Бизда ҳали ҳам мазмунан саёз, форма жиҳатдан хом-хатала асарлар яратилмоқда. Яна шундай ҳоллар ҳам учраб турадики, асар яхши, актуал мавзуга бағишланган бўлади-ю, лекин уни ўқиб чиққанда автор ўз олдига қўйилган вазифага жуда ҳам юзаки қарапти, ўзининг бутун маҳоратини ишга солмапти, деган тасаввур ҳосил бўлади.

Айрим ижодий ходимлар баъзан узоқ тарихий ўтмишга баҳо беришга синфий, партиявий ёндашмайдилар. Улар тарихий мавзулардаги асарларида хонлар, амирлар ва подшоларнинг образларини ҳақиқатга хилоф тарзда яратадилар, уларнинг ҳаётидаги маърифатчилик ёки шоирлик томонларини бўрттириб кўрсатиб, халққа қарши ишларини эса хаспўшлаб ўтадилар. Бизнинг баъзи нашрларимизда Яссавийнинг фалсафий қарашлари тўғрисида, Қўқон хони Амирийнинг шеърлари тўғрисида ва шу сингарилар ҳақида ижобий руҳдаги мақолалар босилмоқда.

Кейинги вақтларда феодализм даврининг муҳаббати кўр-кўрона мақталган бир қанча шеърий асарлар пайдо бўлди. Лекин бу асарларда ўша замоннинг руҳи сезилмайди. Ўтган асрларнинг илғор ёзувчилари ва шоирлари ҳам ўз даври учун ғоявий ҳисобланган асарлар ёзишга, бу асарларида ўз замондошларининг яхши фазилатларини кўрсатишга уринганлар-ку, ахир!.

Шундай бир савол туғилади: хўш, нима учун бизнинг айрим шоирларимиз ғоясиз лирикага, эротизмга берилиб кетяптилар? Адабиёт ва санъат арбобларининг ғоясизлик позициясида туришларига, тарихий ўтмишга баҳо беришда синфий сезгирликни йўқотиб қўйишларига ва шундай қилиб бутун идеология ишига зарар етказишларига йўл қўёлмаймиз.

Қўшиқларни пропаганда қилишдаги мавжуд камчиликлар тўғрисида ҳам гапирмасдан ўтиб бўлмайди. Айрим ашулачиларнинг репертуари саёз қўшиқлар, қуруқ эротика ва мистикадан иборат. Бу қўшиқлар бизнинг маънавий хазинамизни ифлослантиради. Бунинг устига, шундай ашулаларни пропаганда қилишда бизнинг ғоявий-бадиий таъсир қуролларимиздан фойдаланаётганликлари каби фактлар ҳам мавжуд. Масалан, Тошкент шаҳридаги қўшиқ ёзиб олиш павильонида айрим халтурачиларнинг ғоясиз, диний, мистик, эротик қўшиқлари магнитофон ленталарига ёзиб олиниб, харидорларга тарқатилмоқда.

«Совет Ўзбекистони» газетаси яқинда «Лентадаги оғу» сарлавҳали фельетонни босиб чиқариб жуда тўғри иш қилди. Тошкент шаҳар партия комитети, Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, ижодий союзлар бундай зарарли ишларни қатъиян бартараф этишлари, меҳнаткашларга эстетик тарбия беришни кучайтириш учун таъсирчан чоралар кўришлари, бунинг учун халқ қўшиқлари ва замонавий совет қўшиқларидан кенг фойдаланишлари керак.

Асарларнинг ғоявийлиги, партиявийлиги учун, юксак бадиий қиммати учун курашда адабий-бадиий танқидчилик катта роль ўйнайди. У санъаткорни тарбиялайди, унинг ўсишига кўмаклашади, қобилиятига сайқал беради.

Афсуски, бадиий танқидчилик соҳасида ҳали ҳам субъективизм кўринишлари тугатилган эмас. Адабий-танқидий мақолалар баъзан қуруқ баён ва юзакичиликдан иборат бўлиб қолмоқда. Нашр этилган адабиёт ва санъат асарларининг кўпчилиги ҳали ҳам танқидчиларимиз томонидан умуман ҳеч қандай баҳо олган эмас. Бу эса хотиржамликка, бир-бирини мақташга, ортиқча мағрурликка, кўпгина бадиий ва ғоявий жиҳатдан хом асарлар нашр этилишига сабаб бўлади.

Социалистик идеология байроғини баланд кўтариш, ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, зиёлилар, ёшлар тўғрисида, совет халқи қаҳрамонона жасоратининг улуғворлигини тасвирловчи, кишиларда юксак маънавий-ахлоқий фазилатларни тарбияловчи юксак ғоявий ва бадиий асарлар яратиш — республика ижодий ходимларининг бурчидир.

Ижодий союзлар, партия ташкилотлари, маданият муассасалари, адабиёт ва санъат соҳасида ишлаётган коммунистлар бадиий интеллигенцияни ўз фаолияти учун партия олдида юксак жавобгарлик руҳида тарбиялаш ишларини кучайтиришлари, санъаткорга халққа хизмат қилиш олижаноб руҳини сингдиришлари, уни жамиятни коммунистик асосларда қайта қуришнинг эътиқодли ва актив иштирокчиси қилиб етиштиришлари лозим. Ёш талантларни рўёбга чиқариш, тарбиялаш ва уларнинг доимий ижодий ўсиши тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилиш керак.

Кишиларни тарбиялашнинг муваффақияти аввало идеология соҳасидаги ходимларимизга, уларнинг назарий савиясига, сиёсий ва маданий дунёқарашига, уларнинг ғоявий чиниққанлиги ва етуклигига боғлиқдир. Шунинг учун ҳам барча идеология муассасалари ва ташкилотларини билимдон кадрлар билан мустаҳкамлаш жуда муҳим вазифадир.

Лекин идеология иши фақат мутахассис пропагандистларнинг иши эмас. Идеология иши — бутун партия ишидир. Кишиларнинг маънавий ҳаёти учун, меҳнаткашлар ўртасидаги сиёсий-тарбиявий ишларнинг муваффақиятлари ҳамда камчиликлари учун барча коммунистлар жавобгардир.

Бутун мамлакатда бўлгани сингари кейинги вақтларда республикамизда ҳам партия комитетларининг, корхоналар, министрликлар ва идоралар раҳбарларининг иш услубида ижобий ўзгаришлар рўй бермоқда. Ишлаб чиқариш ва хўжалик ишларига доир масалалар кишиларни тарбиялаш, коммунистларнинг оммага ғоявий таъсирини кучайтириш нуқтаи назаридан қараб муҳокама қилинадиган бўлиб қолди.

Шу билан бирга кўпгина шундай ходимлар ҳам борки, улар технология ва бошқа махсус проблемаларни ҳал этишга жон-диллари билан киришиб, аммо сиёсий масалаларни иккинчи ўринга суриб қўядилар. Иқтисодий, хўжалик таклифлари ишлаб чиқилаётган пайтда кўпинча бу таклифларнинг ғоявий-маънавий оқибатлари назарда тутилмайди. Хўжалик вазифаларини кишиларни тарбиялашдан бу хилда ажратиб қўйиш, идеология ва ташкилотчилик ишларининг бирлиги тўғрисида партия кўрсатмаларига, ленинча принципларга хилофдир.

Бизнинг барча раҳбар кадрларимиз ишлаб чиқариш планларининг бажарилиши учун қанчалик жавобгар бўлсалар, кишиларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш учун ҳам, ўз коллективларининг ҳаёти учун ҳам шу қадар жавобгардирлар. Барча партия ташкилотларида юксак ўзаро талабчанлик вазиятини вужудга келтириш, КПСС Устави талабларининг бажарилиши учун ҳар бир коммунистнинг масъулиятини ошириш керак.

Раҳбар ходимлар масалаларни ҳал этишга ижодий ёндошишлари, истиқболни назарда тутишлари, ҳар бир янги, прогрессив ҳаракатни ўз вақтида пайқаб олишлари ва жорий этишлари, ҳамма вақт ва ҳамма ишда омманинг тажрибасини ҳисобга олишлари лозим. Раҳбар ходимлар юксак маънавий фазилатларга эга бўлишлари, партия ва давлат интизомига қаттиқ риоя қилишлари, ўз бурчларини бажараётганда партия манфаатларига, Совет давлати манфаатларига амал қилишлари керак.

Бизнинг кадрларимиз тинмай ўқишлари, ўзларининг ғоявий-сиёсий савияларини оширишлари, маданий билим даражасини кенгайтиришлари керак. Ўқимайдиган киши ҳаётдан муқаррар орқада қолаверади. Афсуски, баъзи бировлар мана шу ҳақиқатни ҳали ҳам тушуниб етганлари йўқ. Бизда марксизм-ленинизм классиклари асарларини камдан-кам ўқийдиган, йиллаб театрларни кўрмайдиган, бадиий асарларни ўқимайдиган ходимлар ҳам бор.

Партия ташкилотлари коммунистларга, барча раҳбар ходимларга нисбатан талабчанликни оширишлари, уларнинг ўз ғоявий-сиёсий ва маданий ўсиши учун жавобгарлигини оширишлари керак. Шунга эришмоқ кераки, ҳар бир раҳбар билимларни мунтазам эгаллаб борсин ва идеология ишида фаол қатнашсин. Биз «Тошкент шаҳар партия ташкилотида раҳбар кадрларнинг марксча-ленинча ўқиши ва иқтисодий таълими тўғрисида» КПСС Марказий Комитети қарорининг ҳеч сўзсиз бажарилишини таъминламоғимиз лозим.

Маълумки, кишиларнинг сўзига қулоқ соладиган, уларнинг фикр-мулоҳазасини қадрлайдиган, уларнинг ҳаётий тажрибасидан умумий ишимизнинг муваффақияти учун маҳорат билан фойдаланадиган раҳбар тўғрисида одамлар самимият билан, миннатдорчилик билан гапирадилар. Раҳбарнинг кишилар билан муносабатларида манманлик, сохтакорлик ва демагогия бўлмаслиги керак. Раҳбар ҳамиша принципиал, камтар, меҳрибон, камсуқум, сезгир ва ҳаққоний бўлмоғи лозим. У билдирилган ишончни оқлаши, партиямизнинг обрў-эътиборини ардоқлаши ва тинмай ошириши керак.

Ҳозирги вақтда партия ташкилотларининг, бизнинг бутун пропагандамизнинг, барча кадрларимизнинг вазифаси партия ўқуви системасида, мактабларда, махсус ўрта ва олий ўқув юртларида, меҳнаткашлар коллективларида, аҳолининг истиқомат жойларида, барча коммунистлар, партиясиз меҳнаткашларнинг «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи 50 йиллиги тўғрисида» ўртоқ Л. И. Брежнев докладини ва тантанали йиғилишнинг бошқа материалларини чуқур, ижодий ўрганишини таъминлашдан иборат.

Бу ҳужжатларни тушунтириш ишлари меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий тарбиялашнинг барча формаларидан фойдаланган ҳолда кенг миқёсда олиб борилиши керак. Бу ҳужжатларни пропаганда қилишни меҳнат коллективларининг конкрет вазифалари билан, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида партия ташкилотларининг барча амалий ишлари билан чамбарчас боғлаб олиб бориш лозим.

«Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг 50 йиллиги тўғрисида» ўртоқ Л. И. Брежнев доклади муносабати билан ғоявий-сиёсий ишларни, меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялашни янада кучайтириш вазифаларини областларда, шаҳар ва районларда, бошланғич партия ташкилотларида муҳокама қилиб чиқиш лозим.

Ўзбекистон касаба союзлари совети ва Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети юбилей тантанали йиғилиши материалларини пропаганда қилиш ва тушунтиришда касаба союзлари ва комсомол ташкилотларининг актив иштирок этишини, меҳнаткашлар ва ёшлар ўртасидаги тарбиявий ишларни такомиллаштиришни, коммунистик қурилишда уларнинг активлигини оширишни, уларни совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм руҳида тарбиялашни таъминласинлар.

Газета ва журналларнинг редакциялари, нашриётлар, телевидение ва радио Л. И. Брежнев докладида илгари сурилган марксча-ленинча назариянинг, партиямиз ички ва ташқи сиёсатининг энг муҳим масалаларини кенг пропаганда қилишлари лозим.

Тантанали йиғилишга доир материаллар хусусида олиб бориладиган барча ташкилий ва сиёсий ишимизни КПСС XXIV съезди қарорларини бажариш учун курашга, ишчилар, колхозчилар, интеллигенциянинг сиёсий активлиги ва меҳнатдаги ғайратини янада кучайтириш, социалистик мусобақани авж олдириш, 1973 йилнинг планлари ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажариш учун курашга бўйсундириш лозим.

Партия ташкилотлари томонидан юбилей йилида идеология ишларида тўпланган катта ва қимматли тажрибадан кенг фойдаланиш ва уни янада ривожлантириш, омма ўртасида олиб бориладиган ғоявий-сиёсий ишлар савиясини янада оширишни таъминлаш жуда муҳим вазифадир.

Партия ҳужжатларини алмаштириш — ташкилотчилик ва идеология ишларини такомиллаштиришга, партия ташкилотлари, барча кадрларимиз, барча коммунистлар фаолиятининг кучайтирилишига ёрдам беради. Партия ҳужжатларини алмаштириш партия кучларининг ўзига хос кўриги, ҳар бир коммунист КПСС Программаси ва Устави талабларини, коммунизм қурилишидаги ўз авангардлик ролини қандай амалга ошираётганлигини қаттиқ ва талабчанлик билан текшириб чиқишдан иборат бўлади.

КПСС Марказий Комитети «Партия ҳужжатларини алмаштира бошлаш тўғрисида» яқинда қарор қабул қилди. Шу қарорга мувофиқ бугун 1 мартдан бошлаб партия ҳужжатлари алмаштира бошланади. Вазифа — шу ғоят муҳим ташкилий, сиёсий тадбирнинг барча партия ташкилотларида пухта ўтказилишини таъминлашдан, омма ўртасида олиб бориладиган барча ташкилий ва ғоявий-сиёсий ишларни янада кучайтириш ва таъсирчанлигини ошириш учун бу тадбирдан моҳирона фойдаланишдан иборатдир.

* * *

Ўртоқлар! Совет Ўзбекистони меҳнаткашлари 1974 йилда Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ва Ўзбекистон Коммунистик партиясининг 50 йиллигини тантана билан нишонлайдилар. Бу сана республика меҳнаткашларининг катта байрами, ленинча миллий сиёсат тантанасининг, совет халқлари монолит бирлиги ва дўстлигининг байрами, экономика ва маданиятни ривожлантиришда Совет Ўзбекистони меҳнаткашлари эришган муваффақиятларнинг кўриги бўлади.

Бу муваффақиятлар бизни беҳад қувонтиради, шонли Коммунистик партияга, унинг ленинчи Марказий Комитетига, жонажон Совет ҳукуматига самимий миннатдорчилик ҳис-туйғуларимизни оширади, бизни коммунистик қурилиш йўлида янги меҳнат зафарларига руҳлантиради.

Ўзбекистон ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари, интеллигенцияси коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишга қўшадиган ўз ҳиссасини кундан-кунга кўпайтиришга, бепоён социалистик Ватанимизнинг барча қардош халқлари олдидаги муқаддас бурчини шараф билан ва муносиб равишда бажаришга қаттиқ бел боғлаган.

Бизнинг вазифамиз хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳар бир участкасида ташкилотчилик ва ғоявий-тарбиявий ишлар савиясини оширишдан, ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларига партия таъсирини кучайтиришдан иборатдир.

Ўзбекистон партия ташкилоти КПСС XXIV съездининг тарихий қарорлари билан, СССРнинг 50 йиллиги тўғрисида ўртоқ Л. И. Брежнев докладидаги қоидалар ва хулосалар билан қуролланиб, меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан ва интернационализм руҳида тарбиялашда янги-янги муваффақиятларга эришади, деб ишонч билдиришга рухсат бергайсиз. **(Қарсаклар).**

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА СУҲБАТ

(Боши 1-бетда).

Ю. Цеденбал Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитети ва Буюк Халқ Ҳурали топширувига биноан Ш. Р. Рашидовга «Монголия халқ революциясининг 50 йиллиги» медалини топширди. Ш. Р. Рашидов революциянинг олтин юбилейи муносабати билан шу медалга сазовор бўлган эди.

Ш. Р. Рашидов мукофот учун қизғин миннатдорчилик изҳор этди. Суҳбатда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов, республика Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев, Туркманистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. М. Қиличев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари И. Г. Анисимкин, А. Д. Бесчастнов, И. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Т. Н. Осетров, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика ташқи ишлар министри М. Т. Турсунов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлим мудири У. А. Рустамов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ТОШКЕНТДА САМИМИЙ КУТИБ ОЛИШ

(Боши 1-бетда).

Олий Совети Президиумининг Раиси А. М. Қиличев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари И. Г. Анисимкин, С. Е. Белоножко, А. Д. Бесчастнов, И. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолигига кандидат С. У. Султонова, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика ташқи ишлар министри М. Т. Турсунов, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Р. Ҳ. Абдуллаева, С. К. Зиёдуллаев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси В. О. Козимов ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида Монголия Халқ Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Н. Лувсанчултэм бор эди.

* * *

Шу куни Ю. Цеденбал ва унинг ҳамроҳлари В. И. Ленин марказий музейининг Тошкент филиалини бориб кўрдилар.

Монгол меҳмонлар Ильичнинг ҳаёти ва революцион фаолияти тўғрисида, унинг шарқ халқлари тақдирига зўр эътибор билан қараганлиги ҳақида ҳикоя қилувчи экспонатларни, ленинча миллий сиёсатнинг амалга оширилиши туфайли Ўзбекистон экономикаси ва маданиятининг гуркираб яшнаганлигини акс эттирувчи материалларни зўр қизиқиш билан кўздан кечирдилар.

Ю. Цеденбал ҳурматли меҳмонлар дафтарига ёзган ўз таассуротларида Тошкент музейи ўзида ва йўлдошларида унутилмас из қолдирганлигини қайд қилди. «Шарқдаги мазлум халқларнинг буюк дўсти ва устози В. И. Ленин, — дейилади ёзувда, — монгол ва совет халқлари қардошларча дўстлигининг негизига асос солди. МХР меҳнаткашлари ўзининг гениал устози — барҳаёт Лениндан абадий миннатдор бўлиб, унинг ғоялари ва васиятларига, халқларимизнинг ленинча бузилмас дўстлигига ҳамиша содиқ бўлиб қоладилар. Ленинизм Ватани — улуғ Советлар мамлакатига шон-шарафлар бўлсин!»

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари Ю. Цеденбал билан бирга бўлдилар. (ЎзТАГ).

ТАБРИК ТЕЛЕГРАММАЛАРИ

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Бирма Иттифоқи ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатилган куннинг 25 йиллиги муносабати билан СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ва СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ҳамда Бирма Иттифоқи революцион кенгашининг раиси, бош министр У Не Вин бир-бирларига дўстона табрик телеграммалари йўлладилар.

Н. В. Подгорний билан А. Н. Косигининг телеграммасида ўтган 25 йил ичида ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатлар дўстлик, ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлик руҳида ривожланганлиги мамнуният билан таъкидлаб ўтилади ва бу муносабатлар бундан буён ҳам мустаҳкамланиб, кенгайиб боради, бу эса ҳар иккала мамлакат халқларининг миллий манфаатларига, тинчликни мустаҳкамлаш ишига мос бўлиб тушади деб ишонч билдирилади.

У Не Вин ўз телеграммасида энг яхши туйғу ва орзу-тилакларини изҳор қилди.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ГРАЖДАН АВИАЦИЯСИ БОШҚАРМАСИ ХОДИМЛАРИГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ИНЖЕНЕР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Авиацияда юк ташиш, республика халқ хўжалигида авиацияни ишлатиш, авиация техникасини ўзлаштириш соҳасида план топшириқларини бажаришдаги катта хизматлари учун ҳамда СССР гражданавиациясининг 50 йиллиги муносабати билан қуйидагиларга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер» фахрий унвони берилсин:

Соколов Михаил Иванович — Қўқон авиабўлинма бирлашмаси авиация-техника базасининг бошлиғи.

Умнов Михаил Васильевич — Тошкент авиабўлинма бирлашмасининг катта инженери.

Шевченко Юрий Сергеевич — Тошкент авиабўлинма бирлашмаси авиация-техника базаси бош инженерининг ўринбосари.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.

1973 йил 28 февраль
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

М. И. БАЗАРКИН ВА А. И. СТРОЕВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АЛОҚАЧИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Авиацияда юк ташиш, республика халқ хўжалигида авиацияни ишлатиш, янги авиация техникасини ўзлаштириш соҳасида план топшириқларини бажаришдаги катта хизматлари ҳамда СССР гражданавиациясининг 50 йиллиги муносабати билан қуйидагиларга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган алоқачи» фахрий унвони берилсин:

Базаркин Матвей Иванович — Нукус авиабўлинма бирлашмаси радионавигация ва алоқа хизматининг бошлиғи.

Строев Александр Иосифович — Ўзбекистон граждан авиацияси бошқармаси радионавигация ва алоқа бўлимининг бошлиғи.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.

1973 йил 28 февраль
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республика граждан авиациясини ривожлантиришдаги самарали ишлари, хизматлари учун ҳамда СССР граждан авиациясининг 50 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон граждан авиацияси бошқармаси, 243-завод ҳамда Ўзбекистон авиация ходимлари касаба союзи республика комитети ходимларидан бир группасини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ФАН — ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ КУЧ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ ЙИЛЛИК МАЖЛИСИДАН

— Улкан фан вужудга келди ва дадил қад кўтарди — республикаларнинг Фанлар академияларида неча минглаб олимлар самарали меҳнат қилмоқдалар.

Ўзбекистон олимлари Леонид Ильич Брежневнинг ушбу сўзларини ўз меҳнатларига берилган юксак баҳо деб ва айни вақтда янги ижодий ишларга, Ватан экономикаси ва маданиятини юксалтиришга қўшаётган ҳиссаларини кўпайтиришга даъват деб қабул қилдилар. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг 28 февралда бўлиб ўтган йиллик йиғилишида сўзланган нутқларнинг ҳаммаси ана шу руҳ билан суғорилган эди.

Йиғилишни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги И. М. Мўминов очди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти академик О. С. Содиқов «КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда қилган доклади асосида республика Фанлар академиясининг вазифалари» деган мавзуда доклад қилди. О. С. Содиқов айтдики, Леонид Ильич Брежневнинг Ўрта Осиё республикаларида фан ва маданият тараққиёти даражасига берган таърифи босиб ўтилган йўл якунларинигина эмас, янги истиқболларни ҳам акс эттиради.

— Биз, олимларга айниқса катта ғамхўрлик қилинмоқда. Ўртоқлар, шунга муносиб иш кўришимиз керак, — деди Фанлар академиясининг президенти.

Республика Фанлар академиясининг 31 илмий муассасасида уч ярим минг илмий ходим ишлаб турибди, булардан 150 киши фан доктори ва 1350 фан кандидатидир. Ўтган йил мобайнида институтлар янги мукаммал асбоб-ускуналар билан таъминланди. Мамлакатимиздаги етакчи илмий марказлар малакали кадрлар тайёрлашга ёрдам бермоқдалар. Бу имкониятларнинг ҳаммасидан тўла-тўкис фойдаланиш-коллективларнинг шарафли ишидир. О. С. Содиқов самарали ижодий меҳнатга доир мисоллар келтирди ва айни вақтда тадқиқотларнинг актуаллигини оширишда, бу тадқиқотларнинг сифатини яхшилашда, уларни ишлаб чиқаришга тезроқ жорий қилишда ҳали фойдаланилмаётган резервлар борлигини ҳам кўрсатиб ўтди. КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш йўлидаги умумхалқ курашида фаол қатнашмоқ учун ана шу резервлардан тўлиқ фойдаланиш лозим.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, академиянинг бош илмий секретари вазифасини ижро этувчи Х. Н. Боймуҳамедов Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг 1972 йилдаги илмий ва илмий-ташкилий фаолияти ҳақида ҳамда 1973 йилдаги проблематик-тематик плани тўғрисида ахборот берди.

Фанлар академиясининг илмий-тадқиқот муассасалари 1972 йилда республикадаги бошқа институтлар ва олий ўқув юртлари билан биргаликда 170 дан ортиқ проблемани ишлаб чиқдилар. Бу проблемалар Фанлар академияси учун традиция бўлиб қолган назарий ва амалий проблемаларга ҳам, шунингдек математика, физика, химия, биология, механика, ер тўғрисидаги фан, фалсафа, давлат ва ҳуқуқ, экономика, тарих, тил ва адабиёт соҳасидаги янги илмий йўналишларга ҳам тааллуқлидир.

Ишлаб чиқарувчи кучларни ўрганувчи кенгаш бир қанча муҳим илмий тахминлар ва тавсияларни тайёрлади.

Саноат ва қишлоқ хўжалиги билан алоқани кучайтириш, тугалланган тадқиқотларни саноатда синаб кўриб, уларнинг натижаларини тезроқ жорий қилиш соҳасида муайян ишлар қилинди. 1972 йил планида халқ хўжалигига 65 таклифни топшириш кўзда тутилган эди. Илмий муассасалар СССР ташкил топган куннинг 50 йиллиги шарафига олган социалистик мажбуриятларни бажариб, 83 илмий ишни жорий қилиш учун тайёрлаб қўйдилар. Бу ишларнинг 54 таси практикада амалга оширилди. Ҳисоб-китоблар ана шу ишлардан атиги ўн тўққизтасини рўёбга чиқариш натижасида 300 миллион сўмдан ортиқ маблағ тежалганини кўрсатди.

Масалан, оҳак куйдириш печини автомат равишда бошқариш учун ядро физикаси институти яратган радий изотоп системаси; чигитни туксизлантириш учун электроника институти тайёрлаган машина; ҳисоблаш машиналари ёрдамида ишлаб чиқаришни бошқариш юзасидан кибернетика институти тақдим этган программалар; яйловларнинг маҳсулдорлигини ошириш учун ботаника институти тавсия этган тадбирлар; Амударё этакларида қизилмия ўсимлигидан мақсадга мувофиқ фойдаланиш ва уни кўпайтириш юзасидан Фанлар академиясининг Қорақалпоғистон филиали тузиб чиққан қўлланма ва бошқа кўпгина ишлар иқтисодий жиҳатдан анча фойда келтирмоқда.

Пахтачилик комплекси проблемалари кўпгина илмий муассасаларнинг диққат марказида турди. Олимларнинг фаолияти юбилей йилида «оқ олтин» етиштиришни кўпайтиришга катта ёрдам берди. Ўзбекистон далаларида ва бошқа пахтакор республикаларнинг далаларида неча миллион гектарлаб ерга юқори ҳосилли, вилтга чидамли «Тошкент-1, 2, 3» навлари экилди. Пахтакорлар янги ғоят унумли минерал ўғитлардан, дефолиантлардан ва бошқа химикатлардан, ерларни суғориш ва мелиорациялашнинг янада мукаммал методларидан фойдалана бошладилар. Ғўзани парвариш қилиш ва биринчи навбатда ҳосилни йиғиштириб олиш учун ишлатиладиган машиналар системаси анча яхшиланди.

Фанлар академиясининг институтлари хўжалик шартномалари юзасидан бир қанча муҳим ишларни бажардилар.

Фанлар академиясининг институтлари ижтимоий фанларни ривожлантиришга ҳам катта ҳисса қўшдилар. Илмий коммунизм, тарих, тил ва адабиёт проблемаларига доир бир қатор муҳим асарлар тайёрланди.

Кўп миллатли совет фанининг ҳамма отрядлари билан алоқаларнинг доим кучайиб бораётганлиги, СССР Фанлар академиясининг қардошларча ёрдами тадқиқотларнинг самарадорлиги ва нафини оширишга кўмаклашади. Қардош социалистик мамлакатларнинг олимлари билан ҳам алоқалар мустаҳкамланиб бормоқда. Чет эллардаги илмий жамоатчилик Ўзбекистон ССР Фанлар академияси институтларида ўтказилган бир қанча тадқиқотларга юксак баҳо берди.

Иттифоқдош республикалар, чет мамлакатларнинг олимлари Тошкентда ўтказилган 23 илмий конференция ва кенгашларда қатнашганлиги ҳам Ўзбекистонда илм-фаннинг нуфузи юксак даражага кўтарилганлигини кўрсатиб турибди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг 1973 йилги планига 400 дан ортиқ мавзуни ўз ичига олган 112 проблема киритилди. СССР Министрлар Совети фан ва техника давлат комитети бир қанча муҳим топшириқларни бажаришни республика Фанлар академияси институтларига топширди. Фанлар академияси 178 проблемани ўз ичига олган 999 мавзу юзасидан бажариладиган ишларни мувофиқлаштириб олиб боради. Бу планни тузиб чиқишда республикадаги 110 илмий-тадқиқот муассасаси ва олий ўқув юрти қатнашди.

Мавзу ва проблемаларни танлаб олиш вақтида КПСС Марказий Комитети беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида мамлакат экономикаси ва маданияти олдига қўйган янги вазифалар, шунингдек коммунизм қурилишининг истиқболлари ҳисобга олинди.

Йиғилишда таъкидлаб ўтилганидек, КПСС XXIV съезди чизиб берган режаларни бажариш учун умумхалқ курашида янги муваффақиятларга эришиш олимларнинг фаолиятига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Шу муносабат билан ҳар бир коллектив ва ҳар бир илмий ходимнинг ижодий имкониятларидан тўлиқ фойдаланиш, институтлар, бўлимлар ва лабораториялар фаолиятининг самарадорлигини янада ошириш зарур эканлиги тўғрисида гапирилди.

Ана шу режалар илмий муассасалар коллективларининг социалистик мажбуриятларида ўз ифодасини топди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси О. Б. Жамолов ана шу мажбуриятлар тўғрисида ахборот берди. Кўпгина муҳим проблемаларни тезроқ ҳал этиш ва амалга ошириш, хўжалик ташкилотлари билан тузилган шартномаларга мувофиқ қўшимча ишларни бажариш, бир қатор монографиялар тайёрлаш, ёш илмий кадрларни тарбиялаш соҳасидаги ишларни кучайтириш кўзда тутилади.

1972 йилги иш якунларини ва янги вазифаларни муҳокама қилишда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академикларидан В. А. Абдуллаев, А. М. Акромхўжаев, К. С. Аҳмедов, В. Қ. Қобулов, Н. В. Лавров, Ҳ. А. Раҳматулин, Е. Ҳ. Тўрақулов, В. П. Шчеглов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси С. К. Зиёдуллаев, Ўзбекистон ССР маориф министри С. Ш. Шермуҳамедов, республика Фанлар академияси Қорақалпоғистон филиали президиумининг раиси С. К. Камолов қатнашди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг йиллик мажлисида қабул қилинган қарорда уқтириб ўтилганидек, бевосита ишлаб чиқарувчи куч бўлган фаннинг ролини оширишга ёрдам бериш — ҳар бир илмий коллективнинг, ҳар бир олимнинг бурчидир.

С. ВЛАДИМИРОВ,
Е. ЕФИМОВ,
ЎзТАГ мухбирлари.

ҒАЛЛА ВА БЕДА ЭКИШ ҚИЗҒИН

Республика областларида ғалла ва беда экишнинг бориши тўғрисида шу йил 1 мартга бўлган
МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — ғалла экилган майдон (гектар ҳисобида); учинчи стун — планга нисбатан процент ҳисобида; тўртинчи стун — беда экилган майдон (гектар ҳисобида); бешинчи стун — планга нисбатан процент ҳисобида.

Сурхондарё	13667	100	4236	49,1
Қашқадарё	17450	86,8	1466	10,6
Наманган	1340	67,4	1338	13,0
Сирдарё	28727	65,9	2346	9,7
Самарқанд	25422	42,1	1130	7,5
Андижон	1136	28,3	1762	19,5
Тошкент	4631	24,7	245	1,6
Фарғона	117	1,9	2526	17,9
Бухоро	38	0,4	38	0,3
Хоразм	—	—	—	—
ҚҚ АССР	—	—	—	—
Республика бўйича:	89528	50,3	15087	10,6

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

№ В — 1682. ИНДЕКС 64697. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р. 02236.